

Nas tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIII./ŠTEVILKA 49

CETRTEK, DNE 7. DECEMBRA 1961

CENA 2.— ŠILINGA

NACIZEM — dviga greben

„Strelj na parlament!“ so vpili minuli teden mastni naslovi dunajskih buljvarnih listov, kot da bi bila revolucija v deželi. V noči je skupina neznanih mladeničev iz avtomobila sprožila nekaj revolverjskih streliv proti stavbi parlamenta. Strelj so odkrili nekaj drobcev ometa, drugače pa trdne stavbe niso mogli premakniti niti za las. Ko je vstal novi dan, je stala taka kot je bila, odkar je bila zgrajena za časa dvojne monarhije za mnogo večjo državo.

In kljub temu je prav, da se je v zadnjih tednih zganila avstrijska javnost, da so predstavniki obeh strank v parlamentu resno govorili o nevarnosti neonacizma. Ta se pojavlja z doraščanjem nove generacije, ki ni doživela strahot Hitlerjevega režima, raste iz (med tem že odstranjenih in po Wiederaufbau fondu obnovljenih) razvalin „tisočletnega rajha“.

Lani ob Božiču so nezmani storilci uprizorili veliko akcijo skrunjenja židovskih sinagog in mazaanja kljukastih križev v Zapadni Nemčiji. Tam so jim oblasti trdo stopile na prste. Letos pa smo pred nekaj tedni doživeli vandalsko oskrnitev judovskega pokopališča v Innsbrucku. Teroristične akcije na Južnem Tirolskem in drugod po Italiji so delo istih novonacističnih elementov. To izjavljajo danes uradni avstrijski krogi, ne več le italijanska propaganda. Tudi spomenik Andreja Hofferja v Innsbrucku so bržkone razstrelili domači neonacisti, čeprav so po atentatu bili najdeni v bližini ruševin spomenika italijanski napisi.

Minuli teden je avstrijska državna policija izvedla več desetih aretacij, razpuščeno je bilo „burševsko“ društvo neonacističnih visokošolcev „Olympia“ na Dunaju, do pred kratkim še uradno naznačena študentska podružnica po lastni izjavi demokratske FPOe. V zadnjih mesecih je bilo na Dunaju več izgrediv neonacističnih študentov in prišlo je celo do spopadov med policijo in nacističnimi študenti, ki so po dunajskem Ringu krulili nacistične popevke.

To je samo nekaj značilnih drobcev iz dnevnice kronike zadnjih časov. Nekateri poskušajo vso zadevo pomanjšati, bagatelizirati, češ, da gre pač za običajne mladostne „norosti“ doraščajočega rodu, ki se kljub mopedom, avtomobilom, televiziji in music-boxes dolgočasni in hoče kaj več. To gledanje je zmotno in nevarno, kajti pri omenjenih pojavih gre za nacizem, ki zopet vstaja in to je staro zlo, čigar deblo je sicer tudi bilo zrušeno ob razpadu Hitlerjevega „tisočletnega rajha“ v „somraku bogov“ maja leta 1945, vendar je v tleh ohranilo žive korenine, ki sedaj, z doraščanjem novega rodu, poganjajo na novo.

Večina nekdanjih „Pg“ je danes le senca tega, kar so svojčas bili, kajti zob časa je tudi njih prizadel. V teku let so se — ob prizanesljivosti demokracije — zredili, postali tolsti, trebušasti in neokretni, ne nazadnje tudi zaradi preobilnega zauživanja piva, navade, ki so se je navzeli v nekdanjih „zlatih“ oz. rjavih časih. Ti danes še politizirajo v gostinskih omizjih, toda ne organizirajo in ne marširajo več. S temi se ne bomo bavili.

Nevarnejši pa so med nacisti tisti, ki so ohranili nekdanjo „Zucht“. Na zunaj sicer ne nastopajo v javnem življenju, zato se pa z vso verno posvečajo mladini ter jo vzgajajo v raznih „turnerskih“ društvih, kjer več politizirajo kot telovadijo, v raznih „domovinskih“ organizacijah, o katerih je mnogo govora o nemški časti, nič pa o Avstriji, ter v drugih podobnih druščinah. Mladina pogosto niti ne slutiti, kam vse to početje vodi.

Res je, da gre zasedaj za zgolj male skupine. Toda spomnimo se samo, kako se je nacizem začel! Sprva jih je bilo samo peščica fanatičnih razgrajev pod vodstvom pleskarja iz Braunaua, ki s čopičem ni daleč prišel, toda ko se je polastil krmla nemške države, se je pa izkazal kot pravi genij zla. Razvil je peklenski sistem strahovlade, ki je najprej preplavila Nemčijo, potem Avstrijo in končno vso Evropo, človeštvo pa je pahnila v strašno vojno. Plevel pač vedno bujnejše raste kot dobro seme.

Zadeva izkoreninjenja tega zla je dolžnost vseh, ki iskreno ljubimo demokracijo. V povojni dobi sta pri nas obe vodilni stranki — nehoti — mnogo

Uradni rezultati kmetijskih volitev

Prvič po letu 1920 porast slovenskih glasov

Deželna volilna komisija je izdala uradne rezultate za glavno skupščino Deželne kmetijske zbornice za Koroško ter izvedla razdelitev mandatov. Iz njih povzamemo naslednje podatke (v oklepajih številke volitev leta 1956):

Volilnih upravičencev je bilo skupno 38.002 (32.638). Od teh je volilo 31.182 (26.036). Volilna udeležba je torej znašala 82,05 odstotka. Neveljavnih glasov je bilo 2.114 (455), veljavnih glasov pa 29.068 (25.581). Posamezne stranke so dobile:

Kärntner Bauernbund 15.602 glasov (14.834); 13 mandatov (15),
Freiheitliche Bauernschaft 5.989 glasov (4.795); 5 mandatov (4),
Kärntner Arbeitsbauernbund 5.656 glasov (4.371); 5 mandatov (4).
Skupnost južnokoroških kmetov 1.821 glasov (1.581); 1 mandat (1).

Izvoljeni so na listi »Skupnosti južnokoroških kmetov: za občni zbor deželne Kmetijske zbornice g. Mirko Kumer, pd. Črčej, v okrajno Kmečko zbornico v Beljaku g. Lojze Trunk, pd. Ovnič, v okrajno zbornico v Celovcu g. Valentin Waldhauser, pd. Podnar in v okrajno zbornico v Velikovcu pa gg. Mirko Kumer in Ignac Domej, pd. Zgonc.

»Skupnost južnokoroških kmetov« je kljub izredno neugodnim okoliščinam zelo dobro prestala to težko preizkušnjo zvestobe, kajti bilo je prvič, ko se je »Arbeitsbauernbund« po kandidatih iz levičarskih slovenskih vrst in njihovih prijateljih, ki so odšli k socializmu, potegoval tudi za glasove naših ljudi. In vendar je prav pri teh volitvah slovenska lista prvič po letu 1920 napredovala! Pridobila je skupno 240 glasov, kar predstavlja prirastek 14,5 odstotka. Zabeležila je prirastek v vseh volilnih okrajih, razen v celovškem, kjer pa se je število znižalo le za 25 glasov (reci: petindvajset). Tako je narod spregovoril in odločil v jasni govorici števil.

Podrobni rezultati po občinah so objavljeni na 2. strani.

Spet preganjanje vere v Sovjetski zvezi

»Cerkev v Sovjetski zvezi v vedno večji meri prekoračuje meje, ki ji jih postavlja zakon« je nedavno zapisal komunistični list »Filozofski nauki« v Moskvi. Pravoslavna cerkev se bavi z »nedovoljenimi« dejavnostmi kot cerkvene procesije, kljub prepovedi krajevnih oblasti, nadalje »vdira v družine vernikov in nevernikov« ter opravlja »verske obrede in ceremonije v zasebnih hišah« in bavi se celo s krščansko dobrotelstvom. List zaključuje svoja izvajanja z zahtevo, da je treba izvrševanje verskih dejanj omejiti. V ta namen je bilo pred kratkim »na željo delavcev« zaprtih 500 cerkva in tri izmed osmih bogoslovij.

V resnici povzroča oživitve verskega življenja, ki se je začelo v zadnji strašni vojni, vedno hujše preglavice komunističnim oblastnikom. Hladni računar Stalin je takrat, ko so Hitlerjeve vojske stale pred Moskvo in Leningradom, moral sprejeti pomoč proti osvojevalcu povsod, kjer jo je pač mogel dobiti in sicer ne le od osvobojenih zapadnih kapitalistov, ampak celo od zaničevanih notranjih sovražnikov, katere je smatral skoraj za uničene. Ravno v najhujših časih vojne se je izkazalo, da

pravoslavna cerkev kljub več deset let trajajočemu nasilju ni bila uničena. V prav največji stiski je domovini priskočila na pomoč. Proglasila je vojno proti nemškemu osvojevalcu za »domovinsko vojno«, podobno kot je pred 150 leti proglasila »sveto vojsko« proti francoskemu »revolucionarju« Napoleonu. S tem je zelo pomagala pri ohranitvi morale čet. V zame-nu pa je Stalin dovolil pravoslavni cerkvi, da delno obnovi svojo organizacijo. Pravoslavna cerkev je od vlade ponujeno roko sprejela, četudi za ceno politične podreditve, kajti od konca vojne naprej je moskovski patriarh v zunanji politiki poslušno ubogal sovjetsko zunanje ministrstvo. Tako so prav pravoslavni škofje bili največjejši poborniki svetovnega gibanja »partizanov za mir«. To premirje pa je omogočilo cerkvi, da se je notranje okrepla. Število vernikov raste in prav tako tudi število duhovniških poklicev. Točnega števila aktivnih vernikov ni moč ugotoviti, cenijo jih pa na 40 milijonov. Zadnji ukrepi sovjetskih oblasti kažejo, da je sklenjeno premirje med pravoslavno cerkvijo in sovjetsko vlado s strani slednje mišljeno kot zgolj začasno.

je avstrijska državna politika, ki se v svojih besedah in dejanjih ne plaši tega, kar bo dejal kak izmed poslednjih »bivših« v kaki zakotni dolini. Potreben je moč, jasen in razsoden patriotizem: do tega ima mladina tudi pravico, nadaljuje isti list. Le tak zdrav patriotizem bo usmeril večino zapeljane mladine na pravo pot, ne pa policijski ukrepi. Predvsem pa je treba začeti pravilno vzgajati mladino. Zato pa je treba tudi ne le primernih učiteljev, ampak tudi sodelovanja staršev. In tu se morajo zavedati svoje odgovornosti vsi, ne le tisti, ki so na lastni koži okusili strahote nacizma, temveč tudi tisti, ki so vsaj spoznali znate nacizma.

Le tako bo moč preprečiti, da se staro zlo v novi obliki, ki bi ga pa nujno spremljala tudi nova, še strašnejša vojna, ne zgne nad novo človeško generacijo.

Olajšave za obmejni promet

Dne 1. decembra je bil na Bledu na II. rednem zasedanju avstrijsko jugoslovanske komisije za mali obmejni promet podpisan protokol, ki prinaša znatne olajšave za lastnike obmejnih prelaznic. Na željo avstrijskih predstavnikov so jugoslovanski predstavniki obljubili, da bodo preučili povečanje dinarskih zneskov, ki jih bodo koristniki malega obmejnega prometa smeli jemati preko meje. Od 1. januarja 1962 bo v Jugoslaviji uvedena nova ureditev deviznega poslovanja. Od takrat bodo v Jugoslaviji za 1 šiling izplačevali 28,5 dinarjev po uradnem tečaju, tako da bo tečajska razlika med obema valutama znatno zmanjšana.

Nadalje bodo smeli dvolastniki ob meji potovati v Jugoslavijo z lastnimi avtomobili prek za avtomobilski promet odobrenih mejnih prehodov brez obveznosti lastninskega dokaza. Praktično to pomeni, da bodo dvolastniki mogli prekoračiti z avtomobilom mejo tako, da bodo na prehodu pokazali vozniško izkaznico, knjižico vozila (Zulassungschein) ter dvolastniško izkaznico, v katero je zapisano tudi vozilo. Ta vpis opravi pristojno okrajno glavarstvo. Glede prometa s traktorji pa ni nobenih sprememb.

- K R A T K E V E S T I -

4000 mož bodo štele edinice obmejne straže, ki bodo formirane do prihodnjega februarja. Vsaka četa bo imela po 190 mož. Že v decembru bo formiran prvi bataljon obmejnih straž v Mühlviertelu, ki bo štel 500 mož. Nato bodo pa ustanovljene in oborožene čete obmejne straže v Altssteig, Hornu, Mistelbachu, Brucku na Leithi, Götzensdorfu, Neusiedlu, Zeleznem, Pinkafeldu, Fehringu, Straßu, Lipnici, Pliberku, Wörglu, Innsbrucku, Riedu in Saalfeldenu.

Pozabil je pol milijona šilingov v gostilni »Zum grünen Baum« v Ischlu neki raztreseni gost iz Nemčije. Zavoj denarja (v različnih valutah) je odkrila sobarica pri pospravljanju in se seveda neznanosno prestrašila. Po nekaj urah je alarmirano orožništvo pozabljenega moža, ki se imenuje Werner Brust in je po poklicu agent za pralne stroje, odkrilo v Solnogradu. Mož denarja še sploh ni pogrešil in tudi ni bil nič vznemirljen. Izjavil je, da ga je enostavno pozabil. Ta nenavadna hladnokrvnost je pa bila čuvarem postave sumljiva ter je imel Brust precejšnje težave, da jim dokaže, da je po pravi poti prišel do denarja. Šele ko jim je pokazal svojo delovno pogodbo, iz katere izhaja, da na svojem poslu zasluži povprečno 100.000 šil na mesec, so se žandarji prepričali, da je »poštenjak«. Odeljal se je naprej po svojih poslih v elegantnem Mercedesu.

Na eno leto je bil v Celovcu obsojen uradnik deželne vlade Franz Tuschek, ki je s prevaro oškodoval deželo za 73.000 šil., povrh tega pa neko delavsko pevsko društvo še za 23.000 šil. Tuschek je kot knjigovodja izračunaval plače glavnošolskim učiteljem, pri čemer je na imena »učiteljev«, ki jih sploh ni bilo, samemu sebi nakazal velike zneske. Nekatere svoje upnike pa je enostavno imenoval za učitelje, na izplačilnem spisku samo, ter tako iz dežele blagajne poravnal svoje osebne dolge.

Število kmečkih rentnikov je v mesecu oktobru naraslo na 110.252 oseb. Letos je bilo vloženih 10.004 prošenj za rento, kar pomeni 14,5 odstotka več kot lani. Od tega je bilo 3726 prošenj z Dunaja, Nižje Avstrije in Gradišanske, 2300 iz Štajerske, 1820 iz Gornje Avstrije, 1261 iz Salzburga in 897 iz Koroške.

Uradni volilni rezultati za deželno kmetijsko zborniko

Okraj Beljak

Občina	Število volilnih upravičencev	Število oddanih glasov	Volilna udeležba v odst.	Veljavni glasovi	Kärntner Bauernbund	Freiheitliche Bauernschaft	Kärntner Arbeitsbauernbund	Skupnost južnokoroških kmetov
Afritz	139 (99)	123 (72)	88,5	121 (70)	45 (29)	68 (34)	8 (7)	— (—)
Podklošter	290 (250)	219 (200)	75,5	218 (196)	113 (112)	16 (8)	77 (70)	12 (6)
Arriach	206 (169)	181 (138)	87,9	174 (138)	64 (63)	92 (62)	18 (13)	— (—)
Loga ves	219 (189)	161 (136)	73,5	138 (132)	38 (42)	37 (19)	23 (27)	40 (44)
Bleiberg (Villach)	116 (75)	88 (52)	75,9	82 (51)	21 (10)	9 (8)	52 (33)	— (—)
Einöde	90 (86)	87 (64)	96,7	85 (64)	42 (30)	40 (32)	3 (2)	— (—)
Ziljska Bistrica	139 (101)	122 (85)	87,8	119 (81)	69 (59)	3 (3)	38 (12)	9 (7)
Feld am See	77 (67)	73 (63)	94,8	71 (62)	31 (22)	34 (34)	6 (6)	— (—)
Fellach b. Villach	135 (130)	119 (110)	88,1	116 (110)	83 (82)	10 (10)	23 (18)	— (—)
Ferndorf	75 (65)	73 (57)	97,3	67 (54)	22 (23)	12 (4)	33 (7)	— (—)
Bekštanj	505 (428)	402 (350)	79,6	374 (346)	169 (184)	22 (18)	76 (54)	107 (90)
Fresach	88 (79)	72 (56)	81,8	69 (53)	24 (22)	21 (16)	24 (15)	— (—)
Straja ves	183 (176)	163 (131)	89,1	156 (128)	68 (75)	12 (5)	55 (36)	21 (12)
Kellerberg	73 (54)	68 (49)	93,2	60 (49)	22 (21)	20 (15)	18 (13)	— (—)
Kostanje	182 (164)	170 (139)	93,4	159 (138)	48 (41)	53 (49)	49 (35)	9 (13)
Landskron	258 (248)	201 (171)	77,9	184 (169)	86 (93)	43 (43)	55 (33)	— (—)
Ledince	231 (181)	195 (153)	84,4	177 (151)	60 (61)	27 (21)	51 (36)	39 (37)
Lipa pri Vrbi	170 (131)	147 (98)	86,5	132 (92)	48 (32)	31 (19)	43 (32)	10 (9)
Marija na Zilji	235 (201)	197 (172)	83,8	182 (169)	96 (89)	22 (20)	55 (55)	9 (5)
Mooswald	124 (117)	94 (87)	75,8	90 (85)	34 (27)	46 (48)	10 (10)	— (—)
Čajna	318	294	92,5	277	78	91	108	—
Paternion	292 (242)	263 (208)	90,1	251 (200)	119 (125)	65 (45)	66 (30)	1 (—)
Rožek	83 (79)	77 (58)	92,8	72 (57)	32 (32)	13 (9)	16 (3)	11 (13)
Št. Jakob v Rožu	522 (426)	398 (348)	76,2	314 (343)	97 (114)	23 (11)	89 (83)	105 (135)
Stockenboi	292 (251)	238 (188)	81,5	234 (182)	75 (74)	74 (69)	85 (39)	— (—)
Treffen	112 (87)	98 (69)	87,5	95 (68)	44 (25)	44 (41)	7 (2)	— (—)
Vrba	63 (49)	53 (37)	84,1	50 (37)	35 (20)	8 (6)	6 (11)	1 (—)
Beljak	243 (262)	201 (193)	82,7	187 (188)	85 (75)	17 (20)	85 (93)	— (—)
Weissenstein	167 (143)	155 (115)	92,8	151 (113)	43 (42)	57 (34)	50 (37)	1 (—)
Vernberk	265 (283)	216 (242)	81,5	207 (234)	62 (64)	46 (64)	90 (97)	9 (9)
Skupaj	5892 (5074)	4948 (4044)	82,9	4612 (3959)	1853 (1771)	1056 (849)	1319 (963)	384 (376)

Okraj Celovec

Občina	Število volilnih upravičencev	Število oddanih glasov	Volilna udeležba v odst.	Veljavni glasovi	Kärntner Bauernbund	Freiheitliche Bauernschaft	Kärntner Arbeitsbauernbund	Skupnost južnokoroških kmetov
Zrelec	233 (167)	198 (149)	84,9	186 (148)	102 (94)	34 (19)	44 (33)	6 (2)
Bistrica v Rožu	150 (114)	124 (106)	82,7	120 (106)	54 (67)	4 (4)	29 (12)	33 (23)
Borovlje	220 (135)	164 (88)	74,6	149 (86)	71 (35)	15 (9)	51 (26)	12 (16)
Grabštanj	266 (204)	244 (192)	91,7	237 (189)	144 (95)	61 (53)	29 (40)	— (1)
Trdnja ves	75 (57)	68 (54)	90,7	67 (53)	39 (37)	5 (8)	23 (8)	— (—)
Hodiše	181 (175)	157 (142)	86,7	135 (142)	79 (69)	3 (7)	24 (34)	29 (32)
Celovec	398 (368)	343 (289)	86,2	317 (284)	227 (217)	44 (38)	43 (26)	3 (3)
Kotmar ves	234 (186)	179 (137)	76,5	168 (156)	72 (72)	8 (3)	45 (36)	43 (45)
Kriva vrba	74 (66)	65 (63)	87,8	64 (62)	45 (38)	19 (21)	— (3)	— (—)
Bilčovs	274	255	93,1	248	122 (88)	12 (4)	43 (25)	71 (91)
Zihpolje	159 (122)	128 (106)	80,5	114 (104)	80 (75)	14 (14)	19 (15)	1 (—)
Gospa Sveta	231 (170)	214 (154)	92,6	208 (152)	145 (109)	20 (17)	43 (26)	— (—)
Otok	84 (59)	61 (53)	72,6	54 (51)	35 (34)	2 (2)	13 (10)	4 (5)
Medgorje	163 (130)	130 (90)	79,8	118 (88)	71 (54)	27 (4)	20 (29)	— (1)
Blatograd	177 (164)	149 (142)	84,2	145 (136)	125 (104)	14 (27)	6 (5)	— (—)
Otmanje	85 (89)	76 (71)	89,4	72 (69)	32 (30)	14 (15)	26 (24)	— (—)
Poreče	86 (76)	66 (50)	76,7	63 (47)	52 (35)	7 (5)	4 (7)	— (—)
Pokrče	233 (220)	185 (174)	79,4	173 (173)	98 (115)	49 (26)	25 (32)	1 (—)
Radiše	120 (121)	102 (94)	85,0	94 (94)	15 (28)	18 (13)	32 (11)	29 (42)
Šmarjeta v R.	212 (181)	163 (128)	76,9	153 (126)	79 (55)	7 (7)	36 (23)	31 (41)
St. Peter a. Bichl	53 (88)	75 (61)	80,6	75 (60)	33 (32)	10 (6)	32 (22)	— (—)
St. Tomaž p. Cel.	152 (158)	140 (136)	92,1	135 (134)	98 (102)	10 (7)	21 (20)	6 (5)
Škofiče	245 (197)	231 (160)	94,3	218 (156)	90 (62)	— (8)	84 (33)	44 (53)
Dholica	191 (180)	96 (138)	50,3	91 (136)	67 (83)	— (3)	24 (50)	— (—)
Tigring	106 (114)	77 (86)	72,6	65 (85)	37 (62)	11 (5)	17 (18)	— (—)
Medborovnica	143 (112)	115 (90)	80,4	107 (88)	47 (42)	7 (2)	34 (28)	19 (16)
Vetrinj	136 (117)	123 (104)	90,4	108 (103)	76 (60)	10 (12)	22 (29)	— (2)
Svetna ves	144 (133)	101 (109)	70,1	91 (109)	31 (46)	5 (8)	32 (25)	23 (30)
Slov. Plajberk	100 (81)	89 (67)	89,0	83 (66)	27 (22)	3 (3)	20 (23)	33 (18)
Wölfnitz	212 (170)	185 (150)	87,3	143 (146)	91 (84)	18 (16)	34 (46)	— (—)
Sele	128 (90)	98 (72)	76,6	86 (70)	18 (16)	— (—)	15 (14)	53 (40)
Skupaj	5305 (4477)	4401 (3683)	82,9	4087 (3627)	2302 (2062)	454 (366)	890 (733)	441 (466)

Pri rezultatih iz leta 1956 prištetih tudi številke tedanje samostojne občine Gornja vesca, ki je bila med tem priključena Bilčovsu.

Okraj Šmohor

Občina	Število volilnih upravičencev	Število oddanih glasov	Volilna udeležba v odst.	Veljavni glasovi	Kärntner Bauernbund	Freiheitliche Bauernschaft	Kärntner Arbeitsbauernbund	Skupnost južnokoroških kmetov
Brdo	288 (215)	238 (179)	82,6	223 (179)	98 (92)	17 (11)	97 (69)	11 (7)
Goriče	106 (87)	90 (70)	84,9	79 (70)	43 (34)	1 (4)	35 (32)	— (—)
Guggenberg	48 (42)	46 (38)	95,8	46 (37)	6 (6)	37 (29)	3 (2)	— (—)
Šmohor	250 (31)	218 (28)	87,2	207 (28)	86 (19)	55 (7)	62 (2)	4 (—)
Mitschig	133 (116)	124 (104)	93,2	120 (102)	33 (33)	63 (49)	23 (20)	1 (—)
Rattendorf	105 (91)	95 (87)	90,5	81 (87)	17 (29)	36 (36)	26 (31)	2 (—)
St. Lorenzen-G.	123 (95)	116 (82)	94,3	113 (82)	54 (44)	37 (21)	22 (17)	— (—)
Šteben na Zilji	301 (210)	262 (172)	87,0	239 (170)	107 (77)	11 (22)	111 (71)	10 (—)
Tröpolach	105 (98)	99 (94)	94,3	93 (92)	58 (54)	23 (21)	11 (17)	1 (—)
Blače	104 (74)	100 (65)	96,2	91 (65)	72 (55)	8 (2)	10 (8)	1 (—)
Weidegg	47 (39)	44 (36)	93,6	40 (36)	14 (19)	17 (10)	9 (7)	— (—)
Weißbriach	102 (91)	88 (80)	86,3	76 (79)	24 (25)	37 (29)	15 (25)	— (—)
Skupaj	1712 (1342)	1520 (1156)	88,8	1408 (1148)	612 (515)	342 (278)	424 (348)	30 (7)

Okraj Velikovec

Občina	Število volilnih upravičencev	Število oddanih glasov	Volilna udeležba v odst.	Veljavni glasovi	Kärntner Bauernbund	Freiheitliche Bauernschaft	Kärntner Arbeitsbauernbund	Skupnost južnokoroških kmetov
Pliberk	46 (53)	37 (44)	80,3	37 (44)	30 (38)	4 (2)	3 (3)	— (1)
Djekše	215 (184)	178 (117)	82,7	165 (116)	95 (79)	26 (4)	41 (31)	3 (2)
Dobrla ves	590 (470)	518 (406)	87,8	464 (402)	290 (271)	19 (14)	90 (70)	65 (47)
Železna Kapla	33 (21)	21 (15)	63,6	19 (15)	8 (6)	1 (—)	8 (8)	2 (1)
Bistrica pri Plib.	319 (277)	261 (225)	81,8	242 (224)	54 (62)	17 (8)	60 (45)	111 (109)
Galicija	295 (275)	185 (187)	62,7	177 (186)	85 (95)	23 (18)	38 (37)	31 (36)
Globasnica	277 (241)	237 (190)	85,6	224 (189)	88 (85)	16 (7)	6 (7)	114 (90)
Grehinaj	393 (337)	332 (256)	84,5	309 (253)	206 (183)	48 (30)	48 (28)	7 (12)
Vovbre	236 (221)	194 (174)	82,2	185 (170)	133 (119)	12 (5)	29 (34)	11 (12)
Libuče	154 (138)	140 (90)	90,9	135 (86)	42 (34)	3 (30)	55 (16)	35 (33)
Blato	309 (267)	285 (215)	92,2	273 (214)	76 (89)	8 (6)	59 (10)	130 (109)
Suha	253	225	88,9	205	113	19	47	26
Pustritz	129 (133)	84 (77)	65,1	72 (76)	52 (55)	12 (13)	8 (8)	— (—)
Ruda	249 (207)	196 (172)	78,7	182 (168)	88 (67)	25 (19)	60 (69)	9 (13)
Škocijan	469 (419)	397 (330)	84,6	379 (326)	205 (174)	16 (23)	51 (27)	107 (102)
Št. Peter na Vah.	236 (174)	193 (132)	81,8	168 (128)	79 (77)	22 (9)	58 (35)	9 (7)
Žitara ves	387 (360)	322 (275)	83,2	315 (271)	120 (113)	6 (1)	128 (96)	61 (61)
Tinje	106 (95)	93 (81)	87,7	88 (80)	41 (40)	23 (27)	24 (13)	— (—)
Bela	256 (215)	201 (137)	78,5	187 (137)	65 (48)	5 (4)	24 (23)	93 (62)
Velikovec	136 (106)	129 (94)	94,9	115 (92)	79 (61)	18 (15)	11 (12)	7 (4)
Vaizenberk	405 (341)	322 (264)	79,5	290 (258)	175 (183)	47 (47)	58 (20)	10 (8)
Skupaj	5493 (4762)	4550 (3676)	82,8	4231 (3627)	2124 (1994)	370 (272)	906 (629)	831 (709)

Politični teden

Po svetu . . .

Zopet »mirovna ofenziva« — v hladni vojni

Beseda mir je bila minuli teden zopet na ustih vseh v mednarodni politiki. Najmočnejše je donela iz Moskve, kjer je »rdeči car« Hruščev pozval svet, da preneha z atomskimi poskusi, potem ko jih je on sam izvedel kar 50 v manj kot dveh mesecih. Pa pojdimo po vrsti:

Sovjetska zveza je kot odgovor na resolucijo Združenih narodov o obsodbi atomskih poskusov predlagala nov atomski moratorij, to je prenehanje atomskih poskusov nad zemljo in pod zemljo, istočasno pa zagrozila, da bo sama tudi nadaljevala s poskusi. Zapad je tako pristal na sovjetski predlog in čez nekaj dni so bili v Ženevi obnovljeni razgovori o ustavitvi atomskih poskusov, ki so bili pred dobrima dvema mesecema prekinjeni, po tem ko je Sovjetska zveza samolastno prelomila dveletni atomski moratorij (premor) s svojo serijo atomskih poskusov, ki so največji, kar jih je bilo doslej na svetu izvedenih.

Dva načrta v Ženevi

Na ženevskih razgovorih sta se takoj pojavila dva načrta o atomski razorožitvi, ameriški in sovjetski, ki sta si v globokem nasprotju. Ameriška vlada zahteva najprej postavitev učinkovite mednarodne atomske kontrole, ki bo obsegala ves svet ter imela pravico nadzorovanja kjerkoli, nato pa šele postopno uničenje obstoječih zalog atomskega orožja.

Sovjetska zveza pa je predlagala takojšnje uničenje orožij, nato pa šele pogajanja o mednarodni kontroli. Pač pa je pripravljena dopustiti takojšnje nadzorstvo nad atomskim orožjem, ki bi ga uničila. Zapad pa — posebej po slabih izkušnjah z dosedanjim atomskim moratorijem, ki ga je Sovjetska zveza izkoristila za pripravo novih atomskih poskusov — ne verjame v iskrenost Sovjetske zveze in je pripravljen pristati na ustavitev atomskega oboroževanja in uničenje zalog atomskega orožja šele ob garanciji mednarodne kontrole. Zato se z »ogledom« uničenega atomskega orožja, ki bi ga Sovjetska zveza bila voljna pokazati, ne zadovolji, temveč hoče imeti stalno možnost, da se prepriča na lastne oči, da Sovjetska zveza nima kakih drugih skritih zalog atomskega orožja oz. tovarn za atomsko oborožitev. V zameno pa je seveda pripravljen nuditi Sovjetski zvezi isto možnost nadzorstva tudi na zapadnem teritoriju. Smo torej še vedno tam, kjer smo bili.

Kljub temu pa bi lahko minuli teden označili kot dobo postopnega ohlajevanja mednarodne napetosti sprito mirovne ofenzive, Sovjetov, ki je nekak odgovor na ogorčenje proti Sovjetom zaradi njihovih atomskih poskusov.

Minuli četrtek se je pri amerškem predsedniku Kennedyju zgledil (seveda prej najavljen) glavni urednik sovjetskega uradnega glasila »Izvestija« iz Moskve, Adžubej, ter Kennedyju stavil vrsto vprašanj, kako si on predstavlja rešitev najbolj pere-

čih mednarodnih vprašanj, v prvi vrsti razorožitve, nemškega vprašanja, berlinske krize in še mnogih drugih. Nad dve uri sta se pogovarjala sovjetski časnikar, ki je — mimogrede povedano — zet Hruščeva ter ameriški predsednik.

Kako misli Kennedy

Že ta razgovor je presenetljiv, še bolj presenetljivo pa je dejstvo, da so »Izvestija« Kennedyjeve izjave prinesle v celoti take kot so bile, brez cenzure, ne da bi spremeni- le večjo ali piko. Tako je sovjetski bralec prvikat mogel vedeti, kaj misli najmerodajnejši zapadni politik. Seveda bi bilo napačno stavljati v ta pojav prevelike upe, kajti ena lastovka še ne prinese pomladi in Kennedyjeve besede so že naslednji dan utonile v poplavi nasprotnih »resnic« sovjetskega propagandnega aparata. »Izvestija« so ostro zavrnila Kennedyja in obnovila običajno kampanjo proti izjemalskemu zapadnemu kapitalizmu, oblastitelju nenu imperializmu in tako dalje.

Vendar je važno, kar je Kennedy rekel, posebno glede Nemčije in njene atomske oborožitve. Dejal je, da Združene države ne nameravajo dati nobeni drugi državi (torej tudi ne atlantskim zaveznikom, vključno Zapadni Nemčiji) atomskega orožja ter da jim ne bi bilo po volji ako bi Zapadna Nemčija sama prišla do tega orožja. Po drugi strani pa je Kennedy odločno zavrnil sovjetsko propagando o »zapadnonemški nevarnosti«, kajti »devet divizij, brez atomskega orožja, z malim letalstvom in skoroda brez mornarice, s tremi podmornicami«, ne more ogroziti nikogar, najmanj pa Sovjetske zveze. Glede Berlina je Kennedy dejal, da Zapad od svojih v vojni pridobljenih pravic do nekdanje nemške prestolnice ne misli niti za ped popustiti, pač pa je pripravljen se o njih ureditvi pogajati.

Kljub negativnemu sovjetskemu odmevu na Kennedyjeve predloge pa dejstvo ameriško sovjetskega dvogovora priča, da se oba nasprotnika bojujeta za sedaj le »z uma svetlim mečem«.

Preko jezer in gorá . . .

(Koroškim bralcem popisuje popotne vtise g. Vinko Zaletel)

Vrniti se moram nazaj v Argentino, rad bi še obiskal Slovence v Barilochah. Izbral sem si najkrajšo in najlepšo pot, ki si jo je mogoče misliti. Toda mučila me je negotovost: ali bo sploh sedaj pozimi možen prehod čez goro, ali se pri takih komplikacijah ne bo kaj ponesrečilo.

Sedaj je namreč še zima. Če je po Čilu sedaj toliko deževalo, je pa seveda v Kordiljerskih gorah snežilo. Na oni strani Kordiljer v Neuquenu je zadnji teden padlo 8 m snega. Zmerite, koliko je 8 m. Toda iz Mendoze sem vsaj z letalom mogel v Čile, tu pa smo 1100 km bolj na jugu in ni nobene druge zveze s Čilom kot preko velikih jezer. Da bi pa Bariloče ne obiskal bi bil pa po argentinskem mnenju tak greh kot če bi bil v Rimu, pa ne obiskal cenkve sv. Petra.

Bog me ima še, malo rad, da mi je za to pot naklonil tako lepo vreme. Tako sem imel priložnost videti toliko lepote naenkrat, da tega nikoli povedati ali napisati ne morem in sem Bogu hvaležen, da sem jo videl. Sem pač take vrste človek, daraje uživam lepoto in čarobnost nepokvarjene božje narave kot pa asado, klobase in torto.

Med jezери in ognjeniki . . .

G. Janez Mohar mi je v Temuco preskrbel pri potovalnem uradu karte za vse vožnje, hrano in prenočišče do Bariloch. Odpeljem se torej jutraj z avtobusom iz Porto Varesa ob 35 km dolgem jezeru Llanquihue. Lastnik in šofer je Nemeč. Ob jezeru so kmetije, pečajo se predvsem z živinorejo in sadjem. Na desni strani gledamo vulkan Calbuco, visok nad 2000 m; iz njega se vedno kadi, kot da bi coprnice v njem kuhale. Na vrhu je precej razjeden, ker je že večkrat bruhal. Na levi pa se približujemo ognjeniku Osorno; visok je 2660 metrov. Tako lepo in enakomerno je stožčast kot da bi ga modeliral. Ves je pokrit s snegom. Vozimo se prav pod njegovim vzhodjem eno uro. Cesta je slaba, kajti enkrat jo uniči voda, ki pridrvi tam iz pobočij, drugič plazovi kamenja. Morajo jo neprenehoma popravljati. Zemlja je od pepela črna in vulkanski kamni leže daleč naokrog. Kadar se vulkan razjezi, tedaj izmeče iz sebe te kamne kot bi bili iz papirja.

Med sopotniki sta tudi dva Angleža, mož in žena. Mož je še bolj divji fotograf kot jaz in bi rad kar naprej fotografiral! Sem prav zadovoljen, da on prosi šoferja, da ustavi avto, jaz bi si ne upal tolikokrat.

Po triurni vožnji ob temnozeleni reki in vodopadih dospemo do jezera »Todos los Santos« (Vsi Svetniki). Ceste je konec in po kosilu v krasnem hotelu se spravimo na ladjo. Ladja je edina zveza naprej proti Ar-

gentini, kajti jezero je dolgo 45 km in je obdano s takó divjimi pragozdovi in prepadi, v ozadju visoke gore Kordiljer, da je nemogoč vsak prehod. Te narave še ni oskrnila človeška noga, na tisoče ali milijone let rastejo v teh gozdovih čudna, nam neznana drevesa, pa tudi umirajo, trohijo. Kake neizmerne količine lesa so tu neizrabljeni! Sam ne vem, kako da sem se med vožnjo zamislil, kako majhen je človek v tej mogočni naravi.

Če bi n. pr. sedaj jaz tukajle končal, tako daleč od doma, vrgli bi me v jezero ali morda tam kje pokopali, da se pač iznebijo mrliča, gozdovi pa bi šumeli svojo pesem naprej kot jo že milijon let in se ne zmenijo za človeka in ne za milijone mrtvih v vojskah. . . . Čez en mesec bi na Koroškem zvedeli, da me ni več, kdo bi še rekel: prav mu je, kaj pa se gre potepat tako daleč. Kdo bi še kak teden požaloval, potem pa konec, ker bi jih niti grob ne spominjal več. Ali ni to pobožno in koristno premišljevanje?

Da Bog ljubi razne vrste ljudi, se vidi tukaj. Kljub tej strahotni odrezanosti od sveta so se nekateri naselili, kjer je kolikaj ugoden prostor blizu jezera. Od česa pa žive, ne vem. Morda od vina. S svojim čolnom pridejo do ladje in z ladje prejmejo steklenice vina oziroma pošto ali če kaj naročijo. Ladja pa ima poleg sebe privezano še drugo ladjo oz. splav, da lahko prepeljejo konje. V nekem zalivu je ladja prišla k obali, Čilenec je konja spravil dol, konju je spodrsnilo in je padel v jezero in za njim še gospodar, ki ga je držal. Pa se ni zmenil za mrzlo kopel, takoj, ko sta prišla ven, je zajezdil konja in po strmi stezi izginil v gozd. Zopet sem pomislil, kako pomehkuženi smo mi, kakšen življenjski standard imamo mi v primeri s temi gorjanskimi Čilenci.

. . . in v snegu

Jezero »Todos los Santos« ima posebno barvo, kot je še nikjer nisem videl. V njem pa odsevajo zasnežene gore in predvsem čudovito lepi ognjeniki Osorno. Jezero ima več rokavov in po triurni vožnji smo prišli v Puella. Tam nas je že čakal hotelski avtobus in nas prepeljal v hotel. Puella je namreč velikanski hotel. Je še nekaj hišic, kjer pa so le uslužbenici hotela, ali šoferji in ladijski vozači. Lastnik hotela je Švicar. Ker mora tukaj vsak potnik prenočevati, druge možnosti sploh ni, zato mora tudi plačati, kolikor mu pač zaračunajo večerjo, prenočišče in zajtrk. Jaz sem imel že vse plačano, sicer bi tukaj ob računu lahko v nezavest padel. Seveda je treba pomisliti tudi to, koliko je stal hotel in vzdrževanje, ko morajo vse prepeljati po več ladjah in avtomobilih.

Lastnik je protestant, ima pa v hotelu prenosljivi oltar, da je poleti sv. maša za letoviščarje v hotelu. Kraj spada pod faro Porto Vares, pa župnik pride le dvakrat na leto semkaj, on mi je povedal, da tu lahko mašujem in sem res tudi maševal. Kje vsepovsod moremo priklicati Kristusa v hostijo!

Zjutraj je bilo mrzlo, voda zamrznjena. Pregled na čilski carini, ki je kar v hotelu in potem v avtobus, da nas prepelje čez prelaz v Argentino. Dan je tako lep, da bi ga poljubil. Jasno, kristalno čisto nebo, povedali so mi, da tako lepega vremena že več mesecev ni bilo. Čim bolj se dvigamo v goro, več je snega. Šofer mora nekaj časa nadeti snežne verige, toda tudi te ne pomagajo. Na pomoč pride motorni snežni plug (Schneefräse), vozi ga neki nemški mehanik, morda zato, ker nosi nemško ime in je on lastnik. Ta vleče naš avtobus po zasneženi in zamrznjeni cesti. Brez tega bi ne prišli čez prelaz. Lezemo tako počasi naprej in se večkrat ustavljamo. Zlezem iz avtobusa in grem kar peš, da si ogrejem noge. Lepšega doživetja na vsem potovanju nisem imel: bleščeči snežni kristali, velika drevesa s krošnjami in snežnimi strehami vseh mogočih oblik, okoli nas divje gore, nad nami temnoplavo nebo. Kar žal mi je bilo, ko smo prišli do prelaza v višini 1000 metrov, kjer nas je motorni

snežni plug izpregel in sem moral v avtobus. Na prelazu je meja med Čile in Argentino in tu se začne »Nacional parc Nahuel Huapi«, argentinski zaščiteni narodni park, ki mora ostati tak, kakršen je.

Na drugi strani gremo 300 m niže, da pridemo do jezera »Frias«. Tam je argentinski carinski pregled, tam je že polno mladine-smučarjev, toda sonce je tako prišlo, da se sneg hitro mehča. In nas čaka zopet ladja, toda jezero je čez noč malo zamrznilo, da le s težavo ladjica zaplove po jezeru. Jezero Frias je biser med vsemi gorskimi jezери, kar sem jih videl. Sredina jezera ni zamrznjena in gledam kar v vodo, kjer odsevajo vsakih nekaj minut druge gore in gozdovi — zopet nedotaknjena narava. Na drugi strani nas že čaka zopet avtobus, ki nas zapelje do Porto Blest. Tam se začne veliko jezero Nahuel Huapi, dolgo 120 km in se zajeda kot fjordi med strme gore. To jezero me že veče z Barilochami, sedaj sem torej v slavni argentinski Švici. Vožnje ne opisujem več, ustavi se mi vsaka beseda, ki ne zajame doživetja. Z ladjo pa se peljemo le do hotela Llau-Llau (izg. Džav - Džav). Od tam zopet na avtobus do Bariloch. Tako sem se selil petkrat na avtobus in trikrat na ladjo — toda sedaj sem v slavni Barilochah, kjer me že čakajo znanci. (Dalje prihodnjič)

Mladini več telovadbe

Ponovno smo imeli priliko prepričati se, kako se sedanji predsednik USA Kennedy briga tudi za zdravje in odpornost ameriške mladine. Ob prevzemu vodstva države v svoje roke je spoznal, kako nevarna za državo bi mogla postati mehkužnost mladine, in je takoj izdal potrebne ukrepe, da se ta nedostatek odpravi potom primer-nih telesnih vaj. Sedaj se je zopet oglašil s posebnim člankom v odlični reviji »Sport Illustrated«, kjer ugotavlja neugodno stanje, do katerega sta prišla dva newyorška zdravnika na podlagi petnajstletne preizkušnje in opazovanja otrok iz Evrope in Amerike. Preizkušnje, ki so obstajale iz raznih vaj za moč in prožnost, so pokazale, da je izredno velik odstotek ameriških otrok odpovedalo, dočim je bil odstotek evropskih otrok, ki niso bili kos tej nalogi, prav malenkosten.

Ko so nedavno vprašali predsednika mednarodne telovadne zveze Ch. Thoenija (Švica), kako močna je ta organizacija, kako si on predstavlja telovadbo v bodočnosti itd., je le-ta povedal mnoge zanimivosti, ki jih hočemo tudi našim bralcem na kratko podati.

V mednarodni telovadni zvezi je danes včlanjenih 49 dežel, odnosno držav, ki imajo skupaj najmanj 15 milijonov telovadcev. Samo Rusija jih ima šest milijonov, Rdeča Kitajska pa še več. Za bodočnost je

Thoeni, kar se telovadbe tiče, velik optimist, kar je dokazala letošnja gimnestrada v Stuttgartu, pri kateri je sodelovalo 27 narodov z nad 2000 udeleženci. Četudi se vzho-dne države niso udeležile te svetovne telovadne prireditve — pri tej namreč ni bilo nikakih kolajn — je bila to edinstvena produkcija, ki je pokazala moderno smer v telesnih vajah, kajti ritmika je igrala glavno vlogo in se smelo reče, da tvori ta nastop telovadcev in telovadkinj sveta nekaj mej-nik v zgodovini telesnih vaj. Telovadba je najstarejša športna panoga na svetu in je kljub temu še zelo priljubljena, četudi go-tovo specializacije, kakor n. pr. vrhunsko telovadbo (Kunstturnen), ne moremo obiti, ker je tako zaželena; vendar je odločilno in bistvo vse telovadbe skupno de-lo v telovadnem društvu, ki je dandanes v Švici še najbolj izpeljano. Za svetovno telovadno prvenstvo, ki bo prihodnje leto v Pragi, računa predsednik z rekordno udeležbo in upa, da bodo tudi one dežele zra-ven, katerih prošnje ležijo pri zvezi za spre-jem, kajti zelo veliko zanimanje za telovadbo je prav posebno v onih deželah, ki so stale doslej ob strani.

Zakaj poudarjam, da je treba mladini več telovadbe? Zato, ker v telovadnih društvih ni deležna samo telesne vzgoje, am- (Nadaljevanje na 5. strani)

FRAN ERJAVEC:

339

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Razen tega je dvorna pisarna že tiste dni organizacijski komisiji tudi naročila, naj stavi svoje predloge glede grba nove Ilirije (francoska Ilirija ni imela svojega grba). Ta je stopila glede tega v stike s poklicnimi strokovnjaki, ki so izražali razna mnenja in predlagali razne načrte, toda do rešitve tega vprašanja je prišlo šele 1. 1836.²²

²²) Šele po smrti cesarja Franca I. 1. 1835 je namreč njegov naslednik Ferdinand I. pozval Metternicha, naj ukrene vse potrebno glede spremembe grba in vladarjevih naslovov. Na predlog minis-trske konference je potem novi cesar dne 13. V. 1836 odločil, da »glede grba . . . pripominjamo najprvo, da sem za svoje kraljestvo ilirsko sprejel kot skupen grb veslenico v stari obliki, in na mo-drem, z zobčasto krono okrašenem ščitu, ne da bi bili s tem spo-jeni dosedanjí grbi posameznih delov ilirskega kraljestva».

Izvišitev tega naročila je bila povenjena državnim pisarni in še isto jesen je bila potem izdana naredba glede novih grbov in naslovov. Novi ilirski grb je bil označen na velikem in na srednjem državnem grbu. Veliki državni grb nam ga kaže na svojem spod-njem srednjem glavnem polju. To polje je deljeno trikrat počez, potem podolžno zgoraj in v sredini v štiri, spodaj pa v dva ščita ter sredi spodnje vrste vtisnjeno tudi zapognjeno šilo. To glavno polje ima srednji ščit, ki je pokrit s kraljevo zobčasto krono in predstavlja na modrem polju veslenico v stari obliki, okrog tega srednjega ščita so pa razvrščeni grbi Koroške, Kranjske, Slovenske, marke, Furlanije, Trstia, Istre, Gradišanske, Goriške, Dubrovnika, Zadra in Kotora. V srednjem grbu pa je ilirski grb na desni strani pod grbom Lombardsko-Beneškega kraljestva.

V vseh treh dotedanjih naslovih je naveden naslov ilirskega kralja kot zadnji v vrsti ostalih kraljevin. Ti naslovi in grbi so ostali potem nespremenjeni še pod cesarjem Francem Jožefom I. prav do cesarjeve odločbe dne 10. X. 1915, s katero sta bila na novo urejena srednji in mali državni grb. Ob tej priliki je čisto neopazeno ilirski grb izginil iz srednjega državnega grba, ostal je pa nespremenjen še nadalje v velikem državnem grbu in tudi na-slov kralja ilirskega je ostal še nadalje v vseh treh vladarjevih naslovih.

Po proglasitvi kraljestva Ilirije je bila za nas najvažnejša njegova upravna ureditev, ki s samo proglasitvijo seveda še ni bila rešena. Ureditev primorskega gubernija ni povzročala nobenih omemb vrednih težkoč več in enako tudi ne ljubljanskega, kajti slednji je začel poslovati s 1. IX. 1816 kratko malo kot naslednik dotedanjega začasnega gubernija v Ljubljani (tega je po Lattermannovem odhodu dne 18. III. 1815 v Benečijo začasno upravljal bivši celovski kresijski glavar Fr. pl. Fradaneck)²³. Isti dan je prispel v Ljubljano tudi prvi guverner stalnega ljubljanskega gubernija dotedanji policijski ravnatelj v Milanu grof Julij Strassoldo, ki je ostal potem na tem mestu do dne 21. III. 1818, nakar ga je vnovič nasledil kot začasni upravitelj gubernija Fradaneck.

Precej bolj zapleteno pa je bilo vprašanje ureditve nekaterih okrožij. Brez vsakih nepravil in trenj je šla ureditev beljaškega okrožja. Tu je namesto pobeglega francoskega intendanta hitro zasedel njegovo mesto bivši celjski kresijski glavar grof Rajm. Auersperg kot začasni avstrijski intendant; ki je postal potem ob preuredbi francoskih indentanc v stare avstrijske kresije (1. VIII. 1813) tudi prvi kresijski glavar, a že sredi meseca novembra istega leta ga je nasledil bivši postojnski kresijski glavar Jos. Krautberg. Tudi uradništvo, ki ni pobegnilo s Francozi, je ostalo še dalje na svojih mestih in vršilo v smislu Lattermannovega ukaza svoje posle dalje začasno še po francoskih zakonih in uredbah, dokler jih niso začeli polagoma spreminjati.

Čeprav je bilo pozneje izvršenih več važnih uprav-nih sprememb, o katerih bom še govoril, pa vendarle ni povzročalo beljaško okrožje nobenih nepravil in je po-

²³) Obenem z grofom Strassoldom so bili v začetku meseca av-gusta imenovani tudi vsi drugi vodilni uradniki ljubljanskega gu-bernija. Med temi naj navedem le beljaškega grofa Stubenberga, že znanega nam bivšega francoskega rudarskega predsednika v Be-ljaku Iv. Wilcherja, kanonika (poznejšega goriškega nadškofa) J. Wallanda in dotedanjega beljaškega kresijskega komisarja Fr. Stamberla.

slovalo ves čas neovirano dalje, kolikor je bilo seveda spričo številnih drugih občin tedanjih zmed to v tede-njih okoliščinah sploh mogoče. Toda velike težave so se pojavile takoj glede priključitve celovškega okrožja k novemu ilirskemu kraljestvu, ker je živelo ono dotlej v bistveno drugačnem upravnem sistemu, kot je pa veljal za Ilirijo. Glavne neposredne težkoče so ležale v že zgoraj omenjeni valutni razliki, to je v prehodu iz nič-vrednega avstrijskega papirnatega denarja, s katerim je bila preplavljena celovška kresija, v polnovredni (fran-coski) kovani denar, ki je bil tedaj v obtoku v beljaški kresiji (zgodovinar Hermann sam tudi omenja, kako ogorčeno nevoščljivost so pri Spodnjekoroških vzbujali Gornjekorošci s svojim bahaškim žvenketanjem s ko-vanim denarjem). Razen tega je veljal v celovski kre-siji še tudi stari avstrijski sistem v politični, sodni, davčni i. dr. upravi, ki se je v mnogočem bistveno razlikovala od nove ilirske, in končno je bila na Spodnjem Koroškem še vedno v veljavi koroška stanovska ustava, do-čim so na Zgornjem Koroškem z njo pomedli Francozi, čim so prevzeli oblast.

Glede na vse to je že osrednja organizacijska komi-sija predlagala, naj se s priključitvijo celovške kresije k Iliriji počaka, dokler se ne uredi vsaj vprašanje tečaja kovanega denarja (iz podobnih razlogov sta bila za od-ložitve združitve tudi dvorna pisarna in celovski kresij-ski glavar Fradaneck). Ta tečaj je bil potem v začetku 1. 1817 načelno sicer določen, toda v teku so še bila po-svetovanja o načinu izvršitve. Ker so pa nekateri zdru-žitve očitno še vedno zavlačevali v nedogled, je izdal cesar dne 31. X. 1820 jako odločen nalog, kjer je dejal:

»Ako je združitev celovškega okrožja z beljaškim že-leti, ker je v blagor podložnikov obeh okrožij, mora se omogočiti; staviti predloge, kako naj se to izvrši, je stvar dotičnih oblastev; zato naj se dvorna pisarna o tem posve-tuje z drugimi osrednjimi oblastvi. Te predloge pričaku-jem tembolj, ker so poleg onih glede denarstva še druge ovire, ki jih navaja dvorna pisarna.« (Dalje)

KOTMARA VES

(Smrtna kosa)

Zadnji čas nas je obiskala dvakrat bridka smrt in nam pobrala dva cerkvena uslužbenca: Lizo Juch in starega cerkovnika Moserja. Prva je vzorno skrbela za lepoto farnega pokopališča, drugi pa je skozi dvajset let, to je od l. 1922 do 1942 opravljala službo cerkovnika in organista pri farni cerkvi. Imel je lepo smrt: eno uro pred smrtjo je bil spreviden. Pokojnima želimo večni mir, sorodnikom pa izražamo naše sožalje.

ST. VID V PODJUNI

(Iz farne kronike)

13. novembra je bil v št. Danijelu pokopan Feliks Pandel, ki je postal žrtev nesreče. Zapušča ženo in pet otrok, od katerih najstarejši šele obiskuje šolo. Rajni je bil po rodu iz Raven - Guštanja in je prišel po vojni v Mokrije, kjer se je poročil s Štefko Starc, nečakinjo župnika Starca in si postavil čedno hišico poleg cerkve sv. Martina. Bil je skrben oče svoji družini in dober delavec, voznik pri tvrdki Schubel v Železni Kapli. Delavski tovariši so nesli krsto z rajnim od hiše žalosti na pokopališče in ga tudi pokopali. Domači gospod župnik so se poslovili od pokojnega v lepem, v srce segajočem govoru. Rajnega so našli mrtvega na cesti pri Železni Kapli, ko se je ponoči od petka na soboto vračal domov k svoji družini. Vzrok nesreče še ni pojasnjen.

Dne 19. novembra je bil pri fari pogreb Marije Mičej iz Mlinč.

Rajnima želimo večni mir, žalujočim zaostalim pa izražamo naše toplo sožalje.

Dne 26. novembra je po maši v št. Primožu v Voglovi dvorani predaval č. g. župnik Zaletel o Južni Ameriki in predvajal primerne slike. Zahvaljujemo se mu za njegov trud in ga prosimo, da nas kmalu zopet razveseli z novim predavanjem.

CELOVEC

(Lepo uspelo predavanje č. g. Zaletela)

Č. g. Vinko Zaletel, župnik vogrški, je na svoji turneji po Koroškem prišel tudi v Celovec, da Slovencem v mestu in okolici tudi z živo besedo pove, kako se mu je godilo na njegovem potovanju po Južni Ameriki, ter nam pokaže slike, ki jih je ondi posnel. Rojaki, ki v našem listu z zanimanjem berejo pripovedovanja č. g. Zaletela, so napolnili Kolpingovo dvorano. In niso prišli zastoj, kajti v besedi in sliki je č. g. Zaletel pokazal svojo pot preko širnega morja ter svoje obiske pri slovenskih rojaki, raztresenih po širni Južni Ameriki. Prikazal nam je življenje slovenskih ljudi v teh čudovitih eksotičnih državah, kjer se mešata nepopisna beda in bogastvo: Argentino, Brazilijo in Čile. Znova smo mogli spoznati resničnost pregovora: »Povsod lepo, doma najlepše.« Res je treba č. g. Zaletela občudovati, kajti da nam je mogel pripraviti to nadvse zanimivo predavanje, je prepotoval 32.000 km z ladjo, le-

Pri nas na Koroškem

talom, motornim čolnom, avtomobilom, vmes pa tudi včasih peš.

V Južni Ameriki je imel 35 predavanj med ondi maseljenimi Slovenci, katerim je pripovedoval o življenju koroških Slovencev ter jim kazal slike Koroške, njene pokrajine in ljudi, naših kulturnih prireditelj, žegnanj, novih maš in drugih dogodkov. Našim rojakom, ki žive v teh daljnih krajih, je prinesel kosček slovenske domovine, obenem pa jih je nanovo povezal s koroškimi Slovenci. Č. g. Zaletel pa ni samo govoril, ampak je tudi zbiral naročnike za Mohorjevo družbo in naše krščanske liste. Njegova predavanja so obiskovali vsi od slovenskih šolarjev pa do častitljivih staršev. Skupno je imel okrog 4000 slovenskih poslušalcev, ki jim je pokazal 600 slik s Koroške. Obenem pa je spotoma posnel 600 slik iz Južne Amerike, ki nam jih sedaj kaže po Koroškem. Dr. Pavle Zablatnik, predsednik Krščanske kulturne zveze, v katere okviru je celovsko predavanje bilo, se je č. g. Zaletelu v imenu koroških Slovencev zahvalil za njegovo požrtvovalno delo pri povezovanju koroških Slovencev z rojaki po svetu, za kar je žrtvoval ne le mnogo denarja, saj vsakdo ve, kako drago je danes potovanje, ampak tudi osebnih naporov v tujih, vročih južnoameriških krajih. S svojimi slikami in predavanjem o Južni Ameriki pa nam sedaj na Koroškem širi znanje in obzorje, za kar mu bodi tudi hvala.

Prav zato z napetim zanimanjem pričakujemo drugega predavanja, ki ga je predavatelj že napovedal!

ROŽEK

(Vesele, žalostne in zanimive)

Začenjamo tokrat z veseljem dogodkom v grajski družini Liechtenstein. Kakor smo že lani pozimi poročali, se je mladi princ Aleksander Liechtenstein dne 7. januarja t. l. poročil z princezino Jožefino Löwenstein iz Bronnbacha v Nemčiji. Zdaj sta se jima rodila princa-dvojčka. Veselje nad tem srečnim dogodkom v družini ter pri sorodnikih in znancih je bilo veliko. V ponedeljek, 27. novembra, je bil nad vse slovesen krst v naši farni cerkvi, pri katerem sta novorojenčka dobila imena Kristijan in Stefan. Ker je princ Liechtenstein patron mnogim cerkvam, so prišli prevzvišeni gospod škof dr. Köstner in ob asistenci svojega kaplana ter domačega župnika podelili malim princem zakrament sv. krsta. Poleg grajske družine se je slovesnega krsta udeležilo okrog 70 sorodnikov in plemičev ter mnogo faranov

tako, da je bila farna cerkev polna. Takega slovesnega krsta menda še ni bilo v Rožeku. Dal Bog, da bi novokrščenca rastle v milosti pri Bogu in pri ljudeh!

Ker je cerkveno leto pri kraju, lahko že poročamo o letošnjih porokah. Dne 4. julija sta svojo življenjsko zvezo pred Bogom in Cerkvijo potrdila Lovrenc Schorn in Katarina Taupe iz Reke.

Prvo nedeljo oktobra je naš zvesti cerkveni pevec Hanzej Schleicher pripeljal svojo izvoljenko Jožefino Treiber, da v naši farni cerkvi prejmeta zakrament sv. zakona in si obljubita zvestobo do smrti.

V ponedeljek, 16. oktobra, sta prihitela iz Gorenč Valentin Klemenjak in Amalija Marktl, da bi ju poročil nevstin stric. Poroka je bila po lepi krščanski navadi s sv. mašo. Ker so v farni cerkvi ravno popravila dela v teku, je bila poročna slovesnost v kapeli Naše ljube Gospe na Bregu.

Nadalje so se še tukaj poročili: pomožni delavec Friderik Kopeinig iz Šmartna z Imtraud Rauter iz Lipe; slikarski pomočnik Anton Greibl iz Brezij z Barbaro Kupčič, Skravževno na Ravnah; kleparski pomočnik Jožef Zeichen iz Dul z Helgo Wuzella iz Dolinčič in končno Andrej Kuchling iz Kamna v Podjuni z Sieglindo Fister iz Zg. Gorič.

Nekateri pari pa so bili poročeni izven fare. V Labudu se je poročil Hubert Kleinberger iz Male gore s Terezijo Lackner od tam. Miha Kanžian, Kocijanov je bil poročen z Antonijo Kmet h v župniji Ferndorf. Weiss Emil in Hilda Kullnig iz Šmartna sta prejela zakrament sv. zakona na Otoku. Kness Jožef in Ropač Elfrieda pa sta se poročila pri Sv. Jožefu v Celovcu.

V začetku novembra pa so še stopili v sv. zakon: prokurist Tachmann Anton iz Gradca in Dobernik Avgusta iz Rožeka ter inž. Kandolf Emil iz Lipe in Seidl Ilse iz Rožeka. Prva teh dveh porok je bila na Dvoru pri Vrbi, druga pri Sv. Ani v hodiški župniji. Vsem novoporočencem srčno želimo obilo sreče.

Poročali smo že o nesreči in smrti dr. Wolteja, našega župana. Pogreba se je udeležilo izredno veliko ljudi od blizu in daleč, vsaj je bil rajni kot svoječasni okrajni glavar, uradnik deželne vlade in naposled kot naš župan daleč naokrog znan, spoštovan in priljubljen. Pogrebne obrede je opravil sorodnik rajnega župana, preč. g. župnik Koglek iz Škocijana ob asistenci domačega župnika. — Dva dni za dr. Woltejem je umrl 60-letni invalid in rentnik Jakob Hance iz Šmartna. Dne 1. oktobra je zatisnil oči 75-letni Peter Feistritzer, svojčas dolgoletni kožijaž v gradu Liechtenstein. Na vernih duš dan popoldne pa smo pokopali gospo Justino Arnejc z Gore, ki jo je smrt rešila hudega trpljenja. Naj vsi v miru počivajo!

Kot naslednik rajnega dr. Wolteja je bil izvoljen za župana Rudolf Kattinig, trgovec in gostilničar pri cerkvi. Četudi pripada stranki FPOe, pričakujemo, da se bo potrudil, biti vreden naslednik svojega prednika in tudi do vseh lojalen in pravičen.

Cesto iz Rožeka do št. Petra, ki je bila ena najslabših na celim Koroškem, so popravili in asfaltirali. Zdaj bomo pa raje hodili in se vozili v št. Jakob in tudi bolj pogosto obiskovali tamošnje prireditve.

MALA VAS PRI GLOBASNICI

(Sneg — nalivi — strela)

Sredi novembra smo že mislili, da bomo letos — kakor so napovedovali razni vremenski preroki — dobili zgodnjo zimo. Debela snežna odeja je namreč čez noč pokrila hrib in dol, v Peci pa ga je naneslo kar do pasu. Pa je zavladal zopet topli jug in odnesel sneg, sledili so nalivi in grozila je povodenj, ki je v sosednem štebnju zahtevala smrtno žrtev. Sredi prejšnjega tedna pa nas je opolnoči zbudil iz spanja silen udar. Električne luči so ugasnile. Sprva je vsak mislil, da je strela udarila v njegovo hišo, zjutraj šele smo izvedeli, da je strela obiskala vaški transformator in k sreči razen strahu ni povzročila večje nesreče.

Naše prireditve

SMIHEL PRI PLIBERKU

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu vprižori v nedeljo, 10. decembra, ob 5. uri popoldne pri ILGU v Kazazah opereto z obdarovanjem

»MIHLAVŽ PRIHAJA«

Vabljeni!

DOBRLA VES

Farna mladina v Dobrli vesi priredi v nedeljo, dne 10. decembra, ob pol 3. uri v farni dvorani pretresljivo igro

»SLEHERNIK«

Vse prisrčno vabi

farna mladina Dobrle ves

SLOVENC

doma in po svetu

Slovenski dan v Chicagu

Po sklepu mestnega sveta v Chicagu, 4-milijonskem velenestu in enem izmed največjih industrijskih središč Združenih držav, je bil 29. november proglašen za »Slovenian Day« ali po naše Slovenski dan. Tudi druge večje narodnostne skupine, ki žive v tem mestu, imajo podobne dneve, zvezane z uradnimi mestnimi slavnostmi, ki naj vsemu mestu prikažejo njihovo staro domovino in rod, na katere naj bodo ponosni tudi kot državljani Združenih držav. Na predvečer so vsi veliki čikaški listi, ki izhajajo v milijonskih nakladah, prinesli sliko župana Daleya, ki v prisotnosti gospe Leskovar in gospodične Margie Prah, ki je bila izvoljena za čikaško »Miss Slovenia« izroča dr. Lujotu Leskovarju, na čigar iniciativo je bil proglašen Slovenski dan, listino o tozadevnem sklepu mestnega sveta.

Naslednji večer je Slovenski radijski klub, ki mu predseduje dr. Leskovar, priredil zelo dobro obiskan slovenski festival, na katerem je sodelovalo okrog 150 pevcev, godcev in plesalcev, v dvorani pa je bilo nad 1200 gledalcev. Na festivalu je bila »Slovenska nagrada«, ki jo Radijski klub podeljuje vsako leto kakemu zaslužnemu Slovincu, podeljena gospe Albinu Novak, predsednici Ameriške slovenske ženske zveze in dolgoletni urednici mesečnika Zarje ter drugih listov. Izdala je tudi več knjig, med njimi pesmaric, ter veliko število slovenskih gramofonskih plošč. Slavnostni govornik na festivalu pa je bil univ. prof. John Zvetina, ki je v svojem govoru omenil, da je ta festival namenjen tudi proslavi 411-letnice prve slovenske tiskane knjige.

Večeri slovenske poezije v tujih jezikih

V Ljubljani so začeli s prirejanjem večerov slovenske poezije v tujih jezikih.

Prvi večer je bil namenjen slovenski poeziji v francoščini. Brali so pesmi Prešerna, Cankarja, Jarca, Ketteja, Murnika, Gradnika, Golje, Zajca, Klopčiča, Vipotnika, Udoviča, Zupančiča, Bora, Minattija, Krakarja, Levca, Koviča in Voduška. Predsednik Društva prevajalcev Božidar Borko se je zahvalil Viktorju Jesenku, ki je pesmi prevedel v francoščino ob pomoči mladega francoskega pesnika Marca Alyna. Na večeru recitirane pesmi tvorijo del antologije, ki bo v kratkem izšel pri založbi Seghers v Parizu.

Drugi večer je bil posvečen slovenski poeziji v italijanskih prevodih in je bil nekaka zapoznala komemoracija za pred nekaj leti umrli italijanski slavistom Luigijem Salviniem, ki je izdal do sedaj najpomembnejšo zbirko prevodov iz slovenske poezije ter jo v obširnem, temeljitim in vseskozi s simpatijo pisanem uvodu predstavil italijanski publiki v knjigi »Sempreverde e rosmarino« („Zimzelen in rožmarin“). V tej knjigi, ki obsega 240 strani je Salvini prevedel 125 pesmi 32 slovenskih pesnikov od Prešerna do Modernca.

Nagrada pridnima slovenskima učencema

Pri natečaju za srčno kulturo otrok v Gorici sta bila med drugimi nagrajena tudi dva slovenska šolarja: Ivan Maraš iz Števerjana pri Gorici, ki obiskuje glavno šolo, je bil nagrajen zato, ker se je izkazal kot izredno pozoren in uslužen do svojih sošolcev, posebno pa do priletne sosedice Terezije Tinta, ki ji prinaša vodo in hodi po živila v 1 km oddaljeno trgovino.

Druga nagrajena je Marta Bregant, učenka 1. razreda goriške slovenske gimnazije, je tudi bila nagrajena za izredno prijaznost do součenk. Mlajši pomaga pri oblačenju in skrbi zanje kot pomočnica učiteljice. Pridna Marta se je postavila že lani, ko je napisala najboljšo nalogo o mlečnih izdelkih, za kar je prejela res naloge vredno nagrado: zaboj mlečnih izdelkov, ki pa jih je vse razdelila med svoje součence.

Politični teden

(Nadaljevanje z 2. strani)

nem oziru lahko stališče, ker se ta more sklicevati čelo na izjave avstrijskih socialističnih politikov z dr. Kreiskim na čelu, ki so pred leti namesto pristopa k EWG zagovarjali in dosegli pristop Avstrije k sedaj že pokojni EFTA. Takrat so socialistični politiki pa tudi nekaj kratkovidnih övp-jevskih malih industrialcev v strahu za lastne male interese govorili, da bi pristop Avstrije k EWG pomenil kršitev nevtralnosti, ker EWG ima tudi politične cilje. Na to se sedaj Sovjetska zveza sklicuje ter pravi nadalje, da bi priključitev k EWG pomenila »hladni Anschluss«, ker je Zapadna Nemčija poleg Francije, Italije, Belgije, Nizozemske in Luksemburga članica EWG. To je seveda prav tako iz trte zvito kot zapadnonemško »ogrožanje« Sovjetske zveze in Finske. Po tej logiki bi pristop Avstrije k vzhodnemu bloku tudi pomenil »hladni Anschluss«, ker je v njem komunistična Vzhodna Nemčija. Toda v sili vrug tudi muhe je. Vendar izgleda, da se ta juha ne bo jedla tako vroča kot se je skuhalo, kajti poleg propagandnega pritiska Sovjetska zveza — razen sile, katere uporaba bi pa zopet pomenila svetovno vojno — nima sredstev za izsiljevanje, ki bi ga bilo treba resno jemati. Položaj Avstrije je drugačen kot Finske. Razen če se gospodov na Dunaju ne poloti prekomerni strah...

Še en pojav velja omeniti, kajti kaže, da se iz dobe surove sile zopet vračamo k finnejši dobi diplomacije. Minuli teden je

sovjetsko poslaništvo v Rimu objavilo vest, da je Nikita Hruščev pismeno čestital sv. očetu Janezu XXIII. k njegovemu 80. rojstnemu dnevu. Čeprav je sv. oče ob svojem življenjskem jubileju dobil koše čestitk z vsega sveta, Nikitovo pisemce ni ostalo nezapaženo. Presenetljiva, naravnost rafinirano pozornost »rdečega carja«, ki slovi po svoji (preračunani) surovosti, je toliko bolj zanimiva, ker med Sovjetsko zvezo in Vatikanom ni diplomatskih stikov ter je mogel sovjetski poslanik pri italijanski vladi čestitke svojega gospodarja izročiti le po ovinku, to je preko vatikanskega nunciata pri italijanski vladi. In kar je še več, vatikansko državno tajništvo je prejem čestitke v smislu diplomatskega protokola potrdilo in se nenavadnemu voščilcu zahvalilo z običajno vljudnostjo. Zadevi seveda ne smemo prisojati prevelikega pomena. V Sovjetski zvezi vlada slej ko prej versko preganjanje. Kljub temu pomenja to voščilo priznanje s strani Sovjetske zveze, da je pa peštvno vendarle mogoča mednarodna moralna sila. Ko je v začetku leta 1945 tedanji britanski ministrski predsednik Churchill na sestanku v Jalti predlagal Stalinu, da bi naj na mirovno konferenco povabili tudi rimskega papeža, je Stalin vprašal: »Koliko divizij pa ima?« Časi se pač spreminjajo, ko zaradi novih orožij, ki so preveč strašna, da bi jih po pameti mogli uporabiti, pada pomen divizij, raste pa pomen moralnih sil, med katerimi je katoliška Cerkev najmočnejša.

Knjiga — moj učitelj

Poznam moža na vasi, ki je mnogo bral. Je skoraj brez šol; saj je znano, da so bile pred petdesetimi leti in še več šole pri nas zelo skromne. Le cerkovniki, organisti in občinski pisarji so bili vaški učitelji. Da so le čitati naučili otroke in nekaj računati, pa je bilo dovolj. Večje izobrazbe tedanja šola ni nudila otrokom. Kdor je hotel kaj več znati, se je moral sam potruditi. Zlasti je moral posvetiti več časa branju knjig.

Nalogo poglobiti ljudsko znanje in razširiti obzorje splošne izobrazbe je v tistih časih izvrstno vršila med slovenskim ljudstvom Mohorjeva družba. Če prebiramo sezname knjig, ki jih je tedaj izdajala ta družba, opazimo, da prevladujejo knjige poučne vsebine. Tako najdemo med temi knjigami pouk o čebelarstvu, o kmetijstvu, zdravilstvu, sadjarstvu; torej pouk o tem, kar potrebuje kmet za izboljšanje svojega gospodarstva. Dalje najdemo v tej dobi knjige o domači, splošni in cerkveni zgodovini. Kar po načrtu so izhajale knjige o svetovno-nazornih vprašanjih in o verski vzgoji. Tako je bila dana možnost ljudem, ki so bili v šoli prejeli le najosnovnejši pouk, da so se nadalje izobraževali s pomočjo čitanja teh knjig. In tega so se naši predniki tudi v polni meri posluževali, zato se je med Slovenci splošna kultura tako hitro dvignila na tako visoko stopnjo.

Današnja šola nudi otroku mnogo več kot nekdanja. Spremlja ga od njegovega otroštva do starosti, ko stopa že v življenje. Velika večina mladine danes nadaljuje svoje učenje v srednji ali strokovni šoli, torej vsaj do svojega izpolnjenega 17. leta starosti. Ves ta čas ji knjiga ob vodstvu učitelja posreduje znanje, ki ji bo potrebno v življenjskem poklicu.

Ko fant ali dekle konča svojo učno dobo — pa naj je rokodelca ali uradnik ali pa celo akademsko izobražen, obstaja skušnjava, da obenem z »adilo, šolska smola« vzame slovo tudi od svojih knjig.

V življenju srečujemo ljudi, ki so ali odlični v svojem poklicu ali pa so malovredni pri svojem delu. To najdemo v vseh poklicih. Če bi iskali vzrok temu, bi ga kmalu našli. Izvrsten je le oni zdravnik, ki vestno zasleduje najnovejša dognanja zdravilstva. Profesor, ki bo predaval le to, kar se je pred tolikimi leti na univerzi naučil, bo slab profesor. Isto velja tudi o rokodelcu in prav tako tudi o kmetu. Iti s časom in se okoristiti z izsledki strokovnega napredka je prva zahteva uspeha v poklicnem delu.

Vse to pa nudi človeku strokovna knjiga ali strokovni časopis. Le kdor redno sega po njem in ga vestno prebira, bo ostal strokovno izobražen in bo kos svoji življenjski nalogi. Predpogoj temu pa je, da človek svojo knjigo ljubi in jo s spoštovanjem rad vzame v roko.

V današnjem pisanem življenju pa nikakor ne zadostuje, da se človek omeji samo na »svoj poklic«, temveč mora imeti precejšnjo mero splošne izobrazbe. To pa si more pridobiti zopet le s prebiranjem knjig, ki morejo dati človeku to mero splošne izobrazbe.

Mladini več telovadbe

(Nadaljevanje s 3. strani)

pak se tudi drugače vzgaja: red, disciplina, podrejenost skupnosti itd. so činitelji, ki so za mladega človeka neprecenljive vrednosti in ki jih pri nobenem športnem klubu in športu ne more dobiti v taki meri kakor ravno v telovadnih društvih. Seveda to so pa obenem zopet stvari, ki jih današnja mladina odklanja in postavlja osebni »jaz« nad vse drugo. Ona je pač mnenja, da živimo v dobi, ko ni več potrebno podrejenosti in skupnosti in pač lahko dela vsak, kar se mu zljubi. In tudi take telesne vaje in samo toliko, kolikor je prijetno. Naporov in tveganja se pa izogiblje. Za telovadbo se pa ta mladina rada poslužuje že davno zavrženih predsodkov: zastarel, trdost, izvajanje v zaprtih in nehigijeničnih telovadnicah, starokopitne proste vaje

Kako urediti družbo?

V okrožnici »Quadragesimo anno« papež Pij XII. ne daje le odgovora na najvažnejša vprašanja, ki so takrat zanimala učitelje socialne vede, marveč je dal tudi svoj predlog, kako je treba urediti socialni red družbe, da bo na svetu vladala pravičnost in blagostanje. Svoj predlog je oprl na staro krščansko pojmovanje družbe, ki pravi, da po naravi spadajo v eno skupnost vsi tisti, ki sodelujejo pri ustvarjanju dobrin. Ta skupnost mora biti osnovna tvorba novega družabnega reda. Z drugimi besedami se to pravi, da mora postati sodelovanje delodajalcev in delojemalcev (delavcev) temelj nove družbe. Zato je pogrešen kapitalistični družabni red, ker si v njem stojita delodajalec (kapitalist) in delavec nasproti kot sovražnika. Pa tudi komunistični družabni red je napačen, ker hoče po razredni borbi uničiti delodajalce, ves kapital podržaviti (državni kapitalist) in iz delavcev narediti pokorne hlapce države.

V skladu s krščanskim pojmovanjem dela in snovi (kapitala), ki skupaj ustvarjata nove dobrine, tvorita tudi nosilca dela in snovi, to sta delavec in delodajalec, eno delovno skupnost. Oba sta potrebna za uspešno delovanje njunega podjetja in zato bi morala imeti oba skupen interes in se čutiti v svojem skupnem poklicu kot najbližja sodelavca. To ustvarja tako imenovano **poklicno skupnost** ali **poklicne stanove**.

Če motrimo resnično življenje, moremo ugotoviti, da človeška družba ni le množica poedincev, ki jih drži skupaj državni okvir z različnimi zakoni in postavami. V današnji družbi vidimo vedno bolj jasno,

da je zgrajena iz družin in raznih delovnih ali poklicnih skupin. Beseda »delovna skupina« pove, da gre pri tem za skupino ljudi, ki v človeški družbi opravljajo podobno opravilo. Beseda »poklic« pomenja, da ljudje tega opravila ne opravljajo le slučajno, temveč trajno, po svojem poklicu.

Tako se združujejo v zadevi vzgoje v neko tesnejšo skupnost tisti, ki imajo z vzgojnim delom opravka, kot so učitelji, starši in vzgojne ustanove. Drugo tako skupnost tvorijo na primer oni, ki imajo opravka z zdravstvom; to so zdravniki, bolniška osebja z vsemi zdravniškimi ustanovami. Tako bi lahko naštevali stroko za stroko z njeno poklicno skupnostjo.

Gotovo bo največja poklicna skupnost v kmetijstvu, rudarstvu in raznih panogah industrije. V kmetijstvu je še najbolj ohranjeno tesno sodelovanje vseh sodelujočih činiteljev, dočim je v industriji najbolj globoko zarezana razdalja med delodajalci in delojemalci. Dokler je vršilo opravila današnje industrije še rokodelstvo, je tudi še bil ohranjen tesnejši odnos med mojstri-delodajalci in pomočniki-delavci. Vse te je še tesno vezala skupna stanovska zavest.

Prav to ima papež v misli, ko poudarja, da se je treba vrniti k sodelovanju vseh — delodajalcev in delojemalcev — razdeljenih po stanovskih delovnih skupinah. Vse te mora združevati živa zavest, da skupaj tvorijo eno družino, v kateri imajo različni poklici svoje posebne naloge v korist celotne družbe. Da pa bo ta zavest odraz resnične medsebojne povezanosti, je nujno, da imajo tudi delavci dostop do uprave in sadoz skupnega dela.

Obisk na papeževem domu Sotto il Monte...

Pozdrav iz papeževih tihega in neznane kraja v bližini mesta Bergamo, v Gornji Italiji! V mesecu novembru je tudi tukaj oblačno in mokrotno — kar je pravo nasprotje s »sončno Italijo«. Čudovito je čustvo, ki navdaja človeka, ko se mudi v vasi, kjer je bil rojen sedanji papež. V tej vasi je preprosta kmečka hiša, v kateri je bil 25. novembra 1881 rojen deček, ki je danes najvišji pastir vsega katoliškega sveta. Je to navadna kmečka hiša, brez vsakega razkošja...

Giovanni in Marija Ana Roncalli sta morala biti vzorna oče in mati; svojim otrokom sicer nista zapustila bogastva, a sta jim vendar preskrbeli najdragocenejšo dediščino. Bog je blagoslovil njun zakon s

13 otroki. V njih srca sta znala vsaditi prave bisere življenja: strah božji, zavest dolžnosti in veselje do dela. Saj to je največ, kar morejo dati starši svojim otrokom na pot življenja.

Sliki očeta in matere sta na odličnem mestu postavljena v stanovanju papeža in njegovih bratov Ksaverija in Alfreda. To potrjuje hvaležno vdanost odličnega sina do dobrih staršev. Zanj ni fraza, temveč slovesna izpoved, da je največji dar božji človeku na zemlji dober oče, verna mati.

Vaška cerkev, v kateri je bil krščen papež Janez XXIII. — to je Marijina cerkev, je v tem času vsa v popravilu. Neka stara ženica je v razgovoru takole govorila: »Naš papež je še kot beneški patriarh zelo rad prihajal v našo vas. S kmeti se je pogovarjal kot navaden človek in je povpraševal po njih otrocih in gospodarskih vprašanjih. Z lepo besedo in prijaznostjo se je vedno poslavljaj. Pogosto je pravil, kako mu je lepo doma.«

Kmetu ne bo prinesel srečo njegov beg z dežele. Vas ima vendar nenadomestljiva bogastva. To je vedel tudi kardinal Roncalli, ki je zapustil rodno zemljo le potem, ko se je posvetil službi v božjem kraljestvu.

Papežev brat Ksaver ima danes kmetijo, ki mu prinaša bogate sadove. Znano je vino iz okolice »papeževе vasi«; dom papeža je tudi olupšan in je postal pravi kmečki dvorec. Po dvorišču pa ropoče traktor, kar dokazuje, da so si nečaki papeževi znali s pridnostjo ustvariti umerjeno blagostanje, ki je plačilo za zvestobo v službi zemlji in družini.

Miklavževanje po naših vaseh

Star običaj je že, da v prvih dneh decembra obiskuje našo mladino Miklavž. Je to lep in pomemben krščanski običaj, katerega kar z vnuemo ohranja naša mladina. Žal, so iz tega ponekod naredili grdo zlorabo za neumna in surova divjanja »krampusov«, ki nadlegujejo ljudi po cestah in strašijo otroke po hišah.

Katoliška mladina si je nadela nalogo, da vrne miklavževanju prvoten pomen in prvotno dostojanstvenost. Na mnogih krajih pripravijo vsako leto miklavževanje v svoji režiji v sodelovanju s starši. S celo armado »svetih« hodijo po vaseh in obiskujejo družine, kjer obdarujejo in »poučijo« otroško mladino. V Rožu akcijo miklavževanja v tej obliki že dolga leta vzorno izpeljejo v št. Jakobu.

Najobičajnejši način miklavževanja pa je, ko pride Miklavž v farno dvorano, kjer se na predvečer sv. Nikolaja zbere staro in mlado. Je to večer veselega razpoloženja; saj pridejo ob razdeljevanju darov mnoge skrivnosti na dan in vsak mora biti pripravljen, da bodo razkrite njegove skrite in javne »pregrehe«. Navadno pripravijo temu veselemu razpoloženju odgovarjajočo prireditev; kratka veseliga, burka ali kupletni nastop v govornici ali peti obliki ustvarjajo dobro voljo ob tej priliki.

Ponekod pa posvetijo ves večer samo miklavževanju. Že nekaj let prireja naša mladina v farah, kjer imajo na razpolago dovolj pevsko naobrazene mladine, prof. Geržinčičevo opereto »Miklavž prihaja«. Tako moremo zasledovati, da pripravijo to zahtevno igrsko vsako leto vsaj v par farah na Koroškem.

Splošno pa čutimo veliko pomanjkanje primernih nastopov za miklavževanje. Kar z veseljem smo mogli letos ugotoviti, da smo dobili novo tovrstno igrsko »Pot sv. Nikolaja«, ki jo je spisala Matilda Košutnik.

V kolikor je bilo mogoče dognati, so letos pripravili miklavževanje z obdarovanjem v sledečih župnijah:

V št. Jakobu v Rožu je že v nedeljo 3. decembra prišel Miklavž v farno dvorano. Popoldan je bila dvorana nabito polna mladine, ki je kar strmela v številni zbor nebeščanov-angelcev, ko so rajali in peli nebeške melodije. Tudi čevljar Krišpin in krojač Medard sta jim ugajala, saj so pričakovali, da sta tudi za nje pripravila darov. Prava peklenska groza pa jih je obdajala, ko so gledali v peklensko kraljestvo Luciferjevo. Toda na vse so pozabili, ko je nastopil prijazni Miklavž s svojim spremstvom in bogatimi darovi. — Zvečer se je Miklavž še enkrat povrnil in z njim vse nebeško in peklensko spremstvo ter je tudi odraslim prinesel lepa darila.

Istega dne so sprejeli Miklavža tudi v šmihelu nad Pliberkom. Kakor je bilo slišati, je bila dvorana dvakrat polna častilcev sv. Miklavža. Tudi tukaj so pripravili in zelo dobro podali opereto »Miklavž prihaja«.

V Globasnici so na predvečer sv. Nikolaja igrali igrsko »Pot sv. Nikolaja«, na kar je sledilo obdarovanje.

Tudi v št. Janžu so za letošnje miklavževanje pripravili pester in vesel spored. Vseloigri »Damoklejev meč« in nastopu fantovskega zbora je sledil prihod Miklavža, ki je delil darove in lepe nauke.

Božična darila

ure, nakit, optične in fotografirske artikle, potrebne spominke najbolje kupite pri urarskem mojstru

Jos. Kremer

Popravila izvršim takoj in solidno — Kupujem in zamenjam stiro zlato in srebro

Železna Kapla Eisenkappel

ČUDEN PTIČ

Občinske oblasti v angleškem kraju Morpet so priznale 25-letnemu Bernardu Boweyu pravico do stanovanja na drevesu. Bernardov dom je podoben 2,6 metra dolgemu, 2 metra širokemu in prav toliko visokemu zaboju med vejami velikega drevesa.

Bowey namreč trdi, da je življenje med vejavjem bolj zdravo in je stanoval tam zgoraj vse do dne, ko mu je stražnik ukazal, naj se preseli. Čez čas pa je dobil dovoljenje pristojnih oblasti in se spet naselil v prejšnjem domu. Oblasti je prepričal, da ni potepuh, ker ima denar.

Hladilnike, pralne stroje, električne motorje in vse električne predmete pri

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Plačila tudi na ugodne obroke

Izbira in kvaliteta

preprog, zaves in posteljnine v trgovini opreme

LODRON
VILLACH Lederergasse 12

Tujskoprometni in gostinski obrati dobijo poseben popust!

Ivo Kermavner

Pomenek z vrtnarjem

Opravila v mesecu decembru

Sedaj je čas za zatiranje poljskih in gozdnih miši, ki se v tem obdobju pojavljajo v največjem številu. Najbolje opravimo to delo, ako se poslužimo strupenega zrnja, ki ga kupimo v trgovini. To so zastrupljena zrna, ki vplivajo na miši smrtno. Žal pa imajo to slabo lastnost, da utrpí škodo tudi domača perutnina in ptiči, če jih uživajo. Spričo te nevarnosti je treba poiskati mišje luknje (kar je seveda trudapolno opravilo, a se izplača) in spustiti s staro žlico zastupljeno zrnje v te luknje. V nobenem slučaju pa ne smemo zastrupljene zrnja potrositi po površju zemlje. Ko jemljemo zrnje iz zavojčkov, moramo imeti na rokah rokavice, upoštevati je treba vsa zaščitna pravila, ki nas obvarujejo pred zastrupitvami, čeprav so le lažje vrste.

Sedaj moramo tudi že misliti na zatiranje majskih hroščev v prihodnjem letu. V ta namen imamo na razpolago dobra sredstva, ki jih potrosimo še pred snegom po zemlji. Na 1 hektar potrosimo 100 do 150 kg tega praška. Prašek učinkuje strupeno na ogrce, če pridejo z njim v stik, ko lezejo iz zemlje. Ta ukrep je toliko nujnejši, ker nam nikdar ne bo uspelo poloviti vseh samíc majskega hrošča. Pokazalo se je namreč, da jih vkljub vsem ukrepom še vedno nekaj ostane pri življenju in te rodijo spet brezštevne ogrce.

Če imamo na vrtu mlada drevesca, jih moramo sedaj zavarovati pred divjadjo. Njih debela ovijemo s slamo, močnim papirjem in podobnim materialom. Proti zajcem zavarujemo debela mladih drevesc najbolje z debelo plastjo slame. Če smo okrog nasadov mladega sadnega drevja napravili žično ograjo, moramo misliti tudi na to, da ob visokem snegu zajci in srne lahko preskočijo take ograje. Najbolje je v takih okoliščinah odmetati ob ograjah sneg. Če nasadi mladega sadnega drevja niso zadostno zavarovani, po zakonu ni mogoče zahtevati odškodnine za škodo, ki jo napravi divjačina.

Dokler ne zapade sneg, imamo še možnost opravljati dela v domačem vrtu, kot je urejevanje grmičja, kajti naravno je, da vsako leto napravimo nekaj sprememb na gredicah z rožami in grmičjem, ker morda stojijo kakšne občutljive rastline na neprimernem kraju. Razni grmički so se v svojih skupinah že preveč razbohotili, potrebujejo veliko prostora in zato zatirajo druge, občutljivejšje grmičke; z napredujočo starostjo pa postajajo grmički tudi manj lepi, da ne rabimo izraza grdi. Pomlajevanje in delitev in s tem v zvezi odstranjevanje dela korenin je vedno potrebno. Z rastlinami, ki jih izločujemo iz svojega vrta,

Nekoliko kosmetike

Če so nohti premehki, jih opilimo na krako; nikdar ne dopuščajmo, da zrastejo dolgi. Če so mehki nohti dolgi, se kmalu zalomijo in zatrgajo in tako prav lahko dobimo obnohtna gnojjenja.

Če so nohti pretrdi, jih zvečer namažimo z 10 odst. salicilnim vazelinom. Povijmo konice prstov in ne odstranjujmo mazila pred jutrom!

Če se nohti lomijo in cepijo, jih nikar ne režimo s škarijami, ampak jih precj na kratko opilimo! Ne čistimo si nesnage izza nohtov z ostrimi, železnimi predmeti! Najbolje je, da jih očistimo s konicasto leseno paličico, zobotrebcom, na katerega navijemo poprej malo vate in ga pomočimo v 3 odst. raztopino hidrogena.

Mehki, vdolbeni, lopatasti nohti so čisto znak notranjih bolezni. Počez grbasti nohti pričajo o prestani hudi bolezni ali o zastrupljenju. Vzdolžne, grbaste proge na nohtih nastanejo po težkih okvarah nohtove matice. Te vzdolžne grbice ne odrastejo. Če zelo motijo, jih zgledimo s pilo. Se le-pše jih je mogoče zgledati z zobozdravniškim svedrom oziroma kamenčkom za brušenje zob.

Kožice ob nohtih ne ločujmo in ne trgajmo od nohtov s preostrimi predmeti in preveč nasilno! Najbolje je, da jo z nohtnim nožičkom delček za delčkom postopoma privzdiguje. Bolje je, da strižemo samo notranjo, spodnjo kožico, vrhnje ne strižimo. Škarje pred rezanjem prekuhamo za deset minut v kropu.

Če si loščimo nohte, pazimo, da si ne zalijemo z lakom robov ob obrezani kožici. Taka koža se rada vname, posebno če, če je bila rezana preveč v živo, in gnojenje je tu!

lahko napravimo svojim sosedom veselje ali jih celo izmenjavamo z njimi za kake druge vrste rož in grmov. Skoro neverjetno se zdi, kako pogosto zapazimo prav v vrtovih enodružinskih hišic redke rastline, ki razveseljujejo ljubitelja cvetlic.

Dalije in gladiole morajo biti sedaj že v kleti; gladiolam je treba odrezati liste nekaj centimetrov nad gomoljem in jih hitro posušiti. Šele nato jih smemo skrbno očistiti zemlje in jih shraniti v kleti. Seveda ne smemo pozabiti potrositi po njih razkušilna sredstva, če hočemo imeti zdrave gomolje gladiol, ki so za prihodnjo pomlad že narad.

Tudi čebulnice, ki naj nas že v zgodnji pomladi razveseljujejo, morajo sedaj hitro v zemljo; čim prej bodo vsajene, tem bolje bodo uspevale in močnejše bodo prihodnjo pomlad. V prvi vrsti so to tulpe, narcise, krokusi, soile, hiacinte in druge, ki jih je veliko število. Važno je seveda, da v vrtu ni voluharjev in da je baš za spomlad dovolj hranilnih snovi v zemlji, ki bodo služile rastlini za bujnejšo rast. Teh rož pa ni treba saditi v vrstah, kot vojake, ampak v posamičnih skupinah. Skoro vse vrste teh čebulnic se ob dobri negi razmnožujejo same, to je: iz leta v leto se število čebulic večja.

Ker spadata k čebulnicam tudi čebula in česen, ju ne smemo pozabiti že sedaj jeseni vsaditi. Na ta način bomo imeli spomladi najmanj 14 dni prej kaj od njih.

Kjer ne zastirate drevesnih kolobarjev — kar je najboljši način obdelovanja zemlje — je treba zemljo na grobo, ne pregloboko prekopati. Grobe grude so potrebne, da lahko voda in zmrzal pozimi temeljito vplivata na zemljo. Zdrava zemlja je spomladi v idealnem stanju; grude so razpadle in površina zemlje je rahla kot goba.

Ne pozabimo na gnojenje!

Ko že obdelujemo zemljo, ne smemo opustiti jesenskega gnojenja. Količine gnojil, ki jih priporočajo in se večajo leto za

letom, se nam zdijo morda v prvem hipu prevelike, toda izkušnje kažejo, da s fosforjem in kalijem zemlje na domačem vrtu nikoli ne moremo prenasistiti. Bogate letine zadnjih let so gotovo posledica večjih količin gnojil, ki smo jih dali zemlji.

Poglejmo še v shrambe in kleti

V shrambah in kletih moramo posvečati pažnjo sadju in pa krompirju. Izcimljenje krompirjevih gomoljev nam uspe zadržati, če na 100 kg krompirja potresemo 200 gramov sredstva Bikartol-neu. Gomoljev, ki smo jih potresli s tem praškom, pozneje seveda ne moremo uporabiti za seme.

Tudi podgane pridejo sedaj rade v kleti. Najbolj se je proti njim izkazalo še lovjenje s pastmi, če smo količkaj spretni pri tem. Navadne pasti postavimo napete v temne kote in položimo nanje tole vabo: v luknjo, ki služi za shranjevanje vabe in je izdolbena v leseno desčico, namažemo nekoliko masti iz ocvirki ter potresemo na to koruzni zdrob. Zanimivo je, da podgane ta vaba še najbolj privlači. Druge vabe so slanina, kosi mesa itd. Poznamo pa tudi kemična sredstva, ki jih potrosimo po hodnikih, po katerih podgane prihajajo. Tomarin je eno tistih sredstev, ki se opri-me dlake podgan in miši; te ga polijejo, ko se čistijo z jezikom. Na ta način se podgane in miši same od sebe zastrupijo.

Cene za živino

Krave: 7.— do 8.— (9.—) šilingov kg žive teže.

Voli: 7.— do 8.— šilingov kg žive teže.

Biki: 7.— do 8.— šilingov kg žive teže.

Telice: 7.— do 8.— (9.—) šilingov kg žive teže.

Teleta (za zakol): 16.— do 16.50 šilingov kg žive teže.

Praščki (za zakol): 12.70 do 13.— šilingov kg žive teže.

Oddojki: 15.— šilingov kg žive teže.

Beseda o kavi

● Prišel je čas, ko bomo zopet v zakurjenih sobah sedeli ob skodelici prave kave in sprejemali njeno bogastvo.

Rekli smo že, da pijejo sicer kavo skoraj po vsem svetu, da pa jo pijejo na precej različne načine.

● Najstarejša rimska kavarna, »Greco«, kjer so nekoč pili kavo Goethe, Gogolj, Rossini in Wagner, slovi po svojem »caffé Borgias«.

Kdor pomisli pri tej besedi na nevarno Lukrecijo, trup, sovraštvo in strastno ljubezen, ne bo prišel na račun. Gre namreč za sicer odlično, a vendar ne nevarno pijačo. Zmešajo enaka dela močnega »espresso« in vroče čokolade. Na vrh pa položijo rezino pomaranče in tolčeno sladko smetano.

● Iz Francije prihaja tako imenovani »caffé diable«, s katerim postrežejo v najslavitejših pariških kavarnah: »Café de la Paix« in »Florence«. Kronika poroča, da so »caffé diable« pili že na dvoru Ludovika XV.

To kavo pripravljajo takole: v ponvici razgrejejo kozarec konjaka z oranžno in

limonino lupino ter skorjico cimeta. Nato konjak zažgejo in, ko dogori, dodajo dve skodelici močne kave.

● Po svojih kavarnah slovi tudi Dunaj, kjer ga pijejo običajno »Mélange« in pri tem udobno berejo časopis. Kdor pa hoče piti dobro črno kavo samo, naroči »espresso« ali »turško«, ki je običajna seveda tudi v Turčiji in na Balkanu.

● Prava kava je poživilo. Nekaj strokovnjakov na univerzi v Tuli pa je v zadnjem času ugotovilo, da je kava lahko zelo uspešno sredstvo za preprečevanje pelagre, to je neke kožne bolezni.

Po svojem izvoru je ta bolezen zelo podobna skorbutu in rahitisu in nastaja prav tako zaradi pomanjkanja vitaminov.

Pelagra, ki se kaže v spremembah na koži, v slabokrvnosti in v motnjah osrednjega živčnega sistema, se pojavlja takrat, kadar zmanjka v hrani vitamin skupine »B«, takó imenovani »anti-pelagra« faktor.

Ta bolezen je zelo razširjena v deželah, katerih prebivalci se hranijo pretežno s koruzo.

Šoferski kotichek:

MAZANJE MOTORNIH KOLES

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Mazanje dvotaktnih motorjev se bistveno razlikuje od mazanja štiristaktnih motorjev. Kakor je znano, mažemo dvotaktne motorje z mešanico goriva in maziva, dočim so štiristaktni motorji opremljeni s posebnim sistemom za mazanje. Od tod zahteve po različnih lastnostih, ki jih mora imeti olje za dvotaktne in olje za štiristaktni motorje.

Olje v štiristaktnem motorju — ko opravi osnovne naloge vsakega olja — motor tudi izpere vseh ostankov in usedlin ter mora biti zato tej nalogi primerno prirejeno. Motorna olja za štiristaktni motorje vsebujejo posebne kemične dodatke, ki so v olju za dvotaktne motorje večinoma nezaheleni, ker samo povečujejo nabiranje izgorikov in usedlin. V štiristaktnem motorju izgori le majhen del olja, ki iz kakršnihkoli vzrokov uhaja mimo bata in batnih obročev v zgorevalni prostor, dočim olje v dvotaktnem motorju po opravljeni nalogi mazanja zgori. Olje v dvotaktnem motorju torej nima kaj izpirati, toda mora vkljub temu preprečevati nastanek usedlin in izgorikov, zalepljenje batnih obročev ter laku podobnih tvorbo na stenah valjev in batov. Zato mora ustrezno svoji funkciji vsebovati čisto specifične dodatke.

Drugo vprašanje, ki je pogosto tudi predmet razgovorov, je viskoznost olja za mazanje dvotaktnih motorjev. Ugotovljeno je bilo, da pregosta olja puščajo v dvotaktnih motorjih preveliko količino izgorikov, s preredkimi olji pa ne dosežemo zadovoljivega mazanja drsnih delov. Zato izdelujejo petrolejske firme olja s tako viskoznostjo, ki mazanju v dvotaktnih motorjih najbolj ustreza.

Za mazanje dvotaktnih motorjev je torej pravilno uporabljati le posebna olja za dvotaktne motorje, ki imajo vse omenjene lastnosti tako izbrane, da najbolje zadovoljujejo zahteve mazanja dvotaktnih motorjev, ne pa navadna motorna olja ali celo močno detergentna HD olja za dizelske motorje.

Iz teh vzrokov priporočajo skoro vse tovarne dvotaktnih motorjev za pripravljanje mešanice posebna olja za dvotaktne motorje.

ČE RJA GLODA PLATIŠČE

Večina lastnikov motornih vozil res skrbno neguje svoja vozila. Vse močno obremenjene dele vozila — od zavor do motorja — v določenih obdobjih skrbno pregledajo in negujejo.

Le nekaj ostane navadno pozabljeno — v dobri veri namreč, da morejo škodovati gumam le žblji ali črepinje. Vendar pa je rja prav tako velik sovražnik gum, kot je vseh kovinskih delov. Pnevmatike tovornjakov in avtobusov bi bilo treba sneti vsaj vsakih šest mesecev in jih temeljito pregledati od zunaj in znotraj, če niso morda kje ranjene ali če se ponekod ne loteva platišč škodljiva rja. Prav platišču in poedinim delom tega je treba posvetiti enako pažnjo kot gumam. Odstraniti je treba s platišč nesnago, ostanke gumija in rjo, da ne doživimo neprijetnih presenečenj.

Mesta, ki jih je že napadla rja, najprej dobro očistimo in jih nato premažemo z barvo, ki jih zaščiti pred rjo. Obtočena, deformirana platišča (Felge) zamenjamo z novimi, ker so odslužila. Paziti je treba tudi na to, da se pnevmatika in platišče ne sprimetata. Proti temu delujejo razna sredstva, s katerimi namažemo pnevmatike tam, ker se stikajo s platiščem. Na ta način si tudi olajšamo montažo in morebitno demontažo gum.

SEGRETI MOTOR NE VŽGE?

Prenekateri vozač se je že pritožil, da ima težave pri startanju segretega motorja; da, tako daleč že grede nekateri, da mečejo krivdo na določene motorje.

Kako pa je v resnici s to stvarjo? Odgovor: vozač sam je kriv, da segret motor ne vžge, kajti on dela vedno znova isto napako, ki je v tem, da po nepotrebnem pritiska na pedal za plin, če motor takoj ne vžge. V cevi, skozi katero vsrkava vplinjač zrak, nahajamo pline bencina; istočasno primanjkuje kisika, če segret motor ne deluje. Ako pritiskamo na pedal za plin, poganjamo v vplinjač še več bencina, zaradi česar se možnost vžiga še poslabša.

Kaj je storiti? Pritisniti je treba na pedal za plin do konca in ga držati v tej legi, dokler motor ne dá prvih glasov. Na ta način potisnemo svež zrak v cev, kjer se razmerje med gorivom in zrakom takoj normalizira.

KNJIGO za božično mizo

Romani, ki jih je spisala Maria Steurer, so si naglo pridobili velik krog bralcev. Priporočamo:

Die Römerin Claudia. Roman soproge Poncija Pilata S 78.—
Das göttliche Signum. Zivljenjski roman kiparja Hansa Gasserja S 38.—
Licht über Gadenögg. Roman iz kraljestva Großglocknerja S 24.—

Tudi knjige, ki jih je spisal Reimmichl, ljudje še vedno radi berejo. Evo, nekoliko izbire:

Das Auge der Alpen S 38.— Die Glocken vom Hochwald S 54.—
Der Almschreck . . . S 38.— Die Großglocknermaid . . . S 38.—
Der Fahnlbua . . . S 38.— Das Heimchen S 46.—
Die schwarze Frau . . S 38.— Der Judas von Haldernach S 46.—
Die Geisterburg . . . S 38.— Das Kapuzinerbübl . . . S 28.—
Der Geizkragen . . . S 46.— Das Schwarzblattl S 38.—

Zahtevajte naše božične kataloge, ki vam jih pošljemo brezplačno!

Knjigarna Carinthia

KLAGENFURT, VÖLKERMARKTER RING 25

Podružnice:

KLAGENFURT, STERNALLEE 5 * KÖTSCHACH/GAILTAL
ST. VEIT AN DER GLAN * WOLFSBERG IM LAVANTTAL

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

ROSANA

(Nadaljevanje in konec)

»Tako! Ta je druga. Ker govorite o pravicah, izkažite najprej vi svojo pravico do tega dekleta! Ali si upate reči, da je ta deklica vaša hči? Saj poznamo take stvari!«

Mož ne odgovori. Videti je bilo, da mu je to vprašanje jako neprijetno.

»Tega tudi nisem rekel,« pravi mirno, »ali služabnica moja je in več nego to.«

»Vaša sužnja je. Kar naravnost govorite!«

»Videti ste pameten mož, gospod! Z vami se da govoriti. Svet poznate in veste, kako se po njem godi. Vsak se preživlja, kakor se more. Od nekega tovariša sem jo dobil.«

»Kupil, recimo. Koliko ste dali zanjo, ne vprašujem. Sram me je govoriti o človeku kakor o živali.«

»Iz zadrege sem mu pomagal.«

»Ne govoriva dalje o tem! Od kod je dekle?«

»Ne vem, kje jo je pobral. Vprašal ga nisem; pri nas ni taka navada.«

»In ko bi vam zdaj jaz, ki stojim tukaj pred vami, dejal: Taka sramotna kupčija pred postavo ne velja. Do tega otroka nimate nikake pravice! Deklica je prosta in lahko gre, kamor hoče. Ko bi vam tako

govoril, kaj bi rekli?«

»Ne samo pameten, plemenit mož ste, gospod, kakor vidim. Vaša volja ne more biti, da bi postal jaz nesrečen. Rosana je vse moje premoženje. Preživlja me. Brez nje bi bil berač. Pomislite, gospod!«

Blagi branitelj ubogega otroka na to ne odgovori nič. Molče potegne listnico, vzame iz nje pest papirjev ter jih pomoli možu.

»Menim, da bi smeli biti zadovoljni.«

Mož je bil res zadovoljen.

»Rosana je vaša, gospod! Kar hočete, storite z njo!« reče in z veseljem obrazom spravi denar.

»Ne moja, svoja, prosta je in gre lahko, kamor hoče — če more, sirota!«

Po teh besedah se obrne k deklici, ki je čepela ob stebri. Ženske so jo bile obstopile ter jo okrepčale z mrzlo vodo, da se je zopet zavedela. Deklica je bila kakor v omotici, vendar je vedela, kaj se je godilo. Molče poda svojemu dobrotniku blede ročico in ga hvaležno pogleda s svojimi lepimi, velikimi očmi. Mož je bil obilo poplačan. Za ta pogled bi bil morebiti dal polovico premoženja. Manj ga je veselila splošna pohvala zaleškega občinstva. Šum

»Nesnaga nesrečna!«

Blatnega in kriččega me je vlekel brat domov. Tam so takoj razsodili, da nikoli ne bom učenjak. Objokan sem se vrnil v šolo v svoji stari, zakrpani obleki. In vsi so rekli, da je to slabo znamenje.

Koj drugi šolski dan sem okusil sovražnost in ogabnost tuje učenosti. Imeli smo mlado učiteljico. Spominjam se, da je imela črne lase in črne oči ter bolno, rumeno polt. Poklicala me je po imenu in me vprašala:

»Koliko je ena in ena?«

Vprašanje se mi je zdelo smešno in razžaljivo hkrati; kajti reči bi bilo treba: »Kolk' je ana in ana?« — in nadalje: čemu izprašuje o rečeh, ki jih ve že vsak otrok pod mostom? Zato sem molčal.

Učiteljica je poiskala prijetno prisposodbo ter je vprašala:

»Koliko je ena pomaranča in še ena pomaranča?«

To drugo vprašanje se mi je zdelo še veliko bolj nespametno. Preden sem bil shodil, sem znal o Veliki noči prav dobro šteti pirhe in pomaranče, posebno tiste, ki so jih dobili bratje. In zopno mi je bilo, da so se ji vlekile besede tako čudno opolzko iz ust, kakor se vleče med iz satovja. Zato sem molčal.

nju »pravica« ne more biti dvakrat gospodarjeva, tako tedaj, kadar je turška, in tedaj, kadar je krščanska oblast. Kdaj je potem naše?

Sodnik je navajal »cesarsko pismo« z dne 28. julija 1878 in »sefersko uredbo iz leta 1859« in »ramazansko postavo od sedmega dne ramazana meseca v letu 1858«. Tedaj pa se je Siman bobneče in široko nasmejal turškim postavam in rekel o njih nekaj, česar ne smeš govoriti v pisarni, nekaj tako grdega in hudega, da ga je uradnik vrgel ven in da je moral pozneje odgovarjati zaradi žalitve oblasti. Odsedel je osem dni zopora. Obenem je bila izrečena sodba, da mora nadomestiti gospodarju tretjino prejšnje letine in da jo mora v prihodnje redno oddajati, ker so vsi stari zakoni v veljavi, dokler ne bodo sprejeti novi.

Siman se ni mogel znajti. Primrzila se mu je hiša, posev in slivnik pa je gledal, kakor da sta tuja. Vložil je priziv. Tedaj se je obrnil na »učitelja« Aleksa, ki je bil nekakšen javni pisar in zakonni advokat.

To je bil nekdanji učitelj na srbski šoli. Pred osmimi leti, ko je sarajevska srbska šola iskala pomožnega učitelja, je prišel v Sarajevo iz Zemuna. Novi učitelj ni bil ne neumen ne samotarski človek; nasprotno, bil je duhovit in družaben, še preveč. Po eni strani ga je, kakor so govorili gošpodarji iz cerkveno-šolske občine »metala pamet«, po drugi pa ga je njegova družabnost venomer naganjala po krčmah in

je bil po zbrani množici, čuli so se posamezni glasovi, ki so njegovo početje odobraval in hvalili. Nejevoljen se obrne k njim, jih grdo pogleda ter se zagrozi nad njimi:

»Sram vas bodi, dvakrat sram vas bodi, ki nosite hlače, kar vas je, stari in mladi! Mož vas ne morem imenovati. Seme ste, ne možje! Zijate gledate te vrtoglave, vratomlome igre. Da bi branili ubogo dekle surovega divjaka, toliko srca nimate vsi skupaj. Sramotala«

Vse je molčalo. Težko je bilo odgovar-

ROBERT BROESLER:

Magnetofon

Noben zakon ni popoln — niti moj. Tea, tako je ime moji ženi — ni igrala šaha. To sicer ne bi bilo hudo, toda ker razen tega v stanovanju ni trpela ne cigaretne, še manj pa cigarinega dima, je moj položaj postajal vedno bolj kritičen. Igranje šaha brez modrega dima je menda še težje, kakor kegljati brez piva. Moral sem hoditi drugam — in vprašam, kje in katera zakonska družica je zvečer rada sama?

Magnetofon je bil na prvem mestu med najinimi o božiču prejetimi darili. Podarila sva si ga drug drugemu, da si olepšava večere. Žena ga je podarila meni s skrito željo, da bi ostajal doma in da bi se tako odpovedal šahu, jaz pa sem ga podaril njej, da ob večerih ne bi samevala. Magnetofon je postal najin konjiček. Skupaj ali pa vsak zase sva lovila iz etra glasbo in jo snemala na trak.

Do sem je bilo vse lepo in v redu. Toda magnetofoni se dajo uporabljati še na sto drugih načinov...

Tako je bilo.

»Ljubica, tako dolgo že nisem igral šaha, kaj ti ne bo dolg čas, če bi nocoj odšel na eno partijo v naš klub?«

»Če že ne moreš drugače, pa pojdi. Nisem malenkostna, saj me poznaš, ne bilo bi mi po volji, če bi imel občutek, da si zaprt v kletko. Tak pojdi!« je odgovorila in naredila z roko patetično kretnjo.

»Pa kravate ne pozabi, dragi, nočem, da bi bil podoben ciganu. In ne pozabi: odigraj samo eno partijo, nato pa pridi domov!«

Samo eno partijo — kako je vendar to mogoče? Nasprotniku je treba vendar ponuditi priliko, da izravna svoj poraz. Po vsaki revanši je potrebna odločitev in pri tem, kakor je običaj, navadno mine pol noči. Brez skrbi. Tea ima globok spanec in lahko se priplazim v sobo, tiho kot mačka.

Pri zadnji igri — bila je četrta po vrsti — sem izgubil trdnjavo in dva konja, sem se posvetoval s svojim soigralcem o strate-

jati srditemu možu. Samo stari Jelenko, ki je stal blizu, je imel toliko poguma, da se mu je počasi približal. Podla mu roko ter pravi: »Lepo ste govorili, a ravnali ste še lepše, gospod Skalar!«

Gospod Skalar, tako so ljudje sploh imenovali moža po njegovem gradu, zidanem na skali, se obrne k deklici. Kakor zdravnik ji potiplje žilo, potem senca in čelo. Nič mi bil videti prav zadovoljen. Drobno stekleničico potegne iz žepa ter da iz nje nekoliko kancev deklici na jezik. Potem jo vzame k sebi domov.

ški plati vrnitve domov.

»Nimam lahkega položaja,« je menil soigralec, »dvigalo v hiši ropota in ženo navadno zbudi. Žal moram zato peš in to v četrto nadstropje. In saj veste, kako grozno je škripanje parketa! Zadnji trije koraki do postelje so običajno najtežji.«

»To vendar ne more biti problem, saj tla tudi pri meni škripljejo,« sem ga potolažil, poleg tega pa sem se trudil, da bi umaknil trdnjavo iz nevarne bližine tekača.

»Veste, običajno se slečem že v kopalnici in vstopim v spalnico ritenski, kakor rak. Če tedaj slučajno zaškripljejo tla in se žena zbudi — prižge luč — zagleda z obrazom obrnjenim proti vratom kopalnice in tako niti ne vpraša od kod prihajam, temveč kam grem. Odgovor imam že pripravljen, rečem ji, da grem v kuhinjo pogledat, ali je plinski ventil zaprt ali pa da me muči žeja.«

»Res ni slaba ideja s to rakovo hojo,« je pritrdil soigralec, »toda z naslednjo potezo boste matirani.«

Pred vrati svojega stanovanja sem tiho sezul čevlje in stopil v predsobo. Vrata so sicer glasno zaškripala, toda ker je bilo do spalnice še dvojne vrat, se nisem preveč bál. Bil sem brez skrbi. Po stari in dobro preizkušeni metodi rakove hoje sem srečno prišel do postelje in zlezal med rjuhe. Imel sem popolnoma čisto vest.

Drugo jutro.

»Kdaj pa se je vrnil moj gospod in varuh? Nocoj ali jutraj?« je pri zajtrku zagostolela ženkica. Okoli ust ji je poigral tisti značilni nevarno-sladki nasmeh, ki mi je vedno sprožil mravljinca na hrbtu.

»Zakaj pa jutraj, mar misliš, da je bilo tako pozno,« sem jo skušal prepričati s svojim najslajšim nasmehom in prijaznostjo.

»Kako dolgo te ni bilo?« je vprašala ponovno in sladki nasmeh je pričel ugašati.

(Nadaljevanje na 8. str.)

Zgodba o tlačanu Simanu

3.

Siman je preživel zimo v nekakšnem o-mamljenju. Nakuhal je žganja, kolikor še nikoli dotlej, in ga popil v družini pri pšeničnem kruhu, o katerem so vsi pravili, da je sladek, »kakor da je gospodarjevo«. Tisto zimo so se domači zredili. Siman pa je tudi malce zabuhnil od žganja. Navsezadnje se poje tudi gospodarjevo. Siman je posejal svoje žito in po Jurjevem začel žito kupovati. Obenem pa je dobil tudi prvi poziv okrožne politične oblasti »zastran tožbe Ibraga Kološa«.

Simana to ni posebno presenetilo, ker je bil že prej slišal, da »kličejo kmete, ki so si pridržali tretjino, še manj pa se je ustrašil, ker je gospodarjevo blago, ki ga je pojedel in popil to zimo, krožilo po njegovih žilah kot vroča moč; nekoliko se je tudi veselil, da se bo pred krščanskim sodiščem srečal z gospodarjem, in je odšel na obravnavo kot na malo Kosovo.

Obravnava se je slabo končala. Pravzaprav se sploh ni končala, temveč je bila prekinjena. Siman je bil osupel in razkačen, ko je videl, da zraven uradnika, ki je sodil, sedita dva domačina, prisednika, eden musliman, zastopnik gospodarja, drugi pa kristjan, zastopnik tlačanov. To je tudi povedal. Sodnik ga je opomnil. Potem je Siman po svoje povedal, kako je oče tega Ibraga, Salih Kološ, prišel do tlačanskih pravic in kako po njegovem mišlje-

v družbo tistih, ki so se veselili in pili.

Svetlolasi, nizki, rdeči in nasmejani novi učitelj z modrimi očmi, vedno zalitimi z nekakšnimi radostnimi solzami, je bil žarišče vseh gostilniških šal, veselice in razigranih družb.

Sarajevski občinski možje so vedeli že vnaprej, da mora imeti vsak učitelj, ki ga dobijo iz Avstrije, gotovo kako napako, drugače bi ne bil pustil svoje lepe službe in ne prišel v to turško mesto, kjer je življenje trdo in nenavadno, in so bili pripravljeni pogledati mu skozi prste, toda gospod Aleksa se je hitro in neustavljivo spreminjal v hudega pijanca. »Žalostna dežela, brat...« je govoril ob vsakem kozarcu žganja, pritožujoč se nad okoljem, v katerem je živel. Kdor pa z žganjem žalost celi, ta ne ozdravi od žalosti, temveč umrje od žganja. Kar je bilo najhujše, žganje je škodljivo vplivalo na nravi in značaj novega učitelja: v vseh ozirih je naglo padal, v šoli je postajal nereden, občutljiv pa za pripombe in razdražljiv v pogovorih z gošpodarji in veljaki z občine. Po dveh letih je občina odpovedala pomožnemu učitelju službo. Na to je izjavil, da odpovedi ne sprejme, da bo občino tožil na sodišču zaradi kršitve pogodbe in — da prestopa v islam.

Osuplost je bila velika, občinski možje so napravili vse, da bi ga odvrgli od tega čudnega koraka, a brez uspeha. Pametni ljudje med muslimani v mestu niso bili prav nič navdušeni za tega spreobrnjenca,

a dobilo se je nekaj učiteljevih tovarišev pri pijači, pa tudi nekaj prenapetih hodčev, ki so v Arifefendiju, kakor se je zdaj imenoval učitelj, videli dobiček za svojo versko skupnost in izgubo za krščanstvo. Ti so spreobrnjenemu učitelju napravili nove in povsem predpisom ustrezajoče muslimanske obleke in ga takoj oženili z neko vdovo, v katere hišo se je tudi vselil. Toda nekdanji učitelj je več potrošil, kot mu je žena dajala, in zato se je začel ukvarjati s pisarskimi opravki. Pri tem ga je zatekla tudi zasedba Bosne.

Ob prihodu avstrijskih čet je izginil Arifefendija. Pokazal se je čez dva meseca, ko se je vse umirilo, a zdaj oblečen à la France, s čudnim in starosvetnim cilindrom na glavi. Privzel si je spet svoje prvotno krščansko ime in se spet lotil svoje pisarske obrti, razen tega pa je opravljal še delo, za katero je nastalo tedaj novo ime: špicelj, vohunil je za policijo. Ljudje so ga imenovali »prežuha«. Zaničevali so ga muslimani in kristjani, sam pa je čedalje bolj pil in že bil na tisti stopnji alkoholizma, ko pri človeku družbena zavest in osebnost dostojanstvo popolnoma potemnita in izgineta. Po navadi je sedel v Besarinovi gostilni, malo stran od drugih gostov (to se pravi, ti so sedeli malo stran od njega) in pisal prošnje in pisma ali prevajal iz nemščine in madžarščine. Pred njim je stal kovinski črnlnik s črnolom, potresalom in nekaj peresi, zraven njega pa četrta žganja, zmeraj nekako na pol prazna. (Konec prihodnjic)

Magnetofon

(Nadaljevanje s 7. strani)

»O ljubi Bog, tako dolgo vendar, kakor pač traja igra. Saj vendar veš, da takrat navadno pozabim na čas.«

»Pol treh zjutraj je bilo, če dovoliš, da ti povem.«

»Toda ljubica, kako moreš trditi kaj tako nemogočega, saj si vendar trdno spala, ko sem se vrnil.«

»Seveda sem spala, toda — magnetofon ni spal. Ponoči sem se zbudila in tebe še vedno ni bilo. Vzela sem magnetofon in ga postavila na omarico v predsobi, ga naravnala na »snemanje« in odšla nazaj v posteljo.«

»In kaj si posnela?«

»Poldrugo uro ničesar. Samo tišino najinega stanovanja. Toda na koncu, ko se je trak že skoraj ves odvil, je mikrofona zaznamoval zvok — poslušaj ga!«

Vključila je »reprodukcijo« in pol minute — vlekla se je silno dolgo — ni bilo slišati ničesar. Tedaj pa sem zaslišal značilni zvok — bilo je škripanje vhodnih vrat stanovanja.

»S števcem lahko vsak prvošolček izračuna uro, ko si prišel domov,« je ugovarila žena in kot velik grešnik sem povsili glavo.

Nekaj dni sem ves pobit taval po stanovanju in magnetofona niti pogledal nisem. Tedaj me je prešinila rešilna misel. Maščevanje je moje in kdor se zadnji smeji, se najbolje smeje!

»Ljubica,« sem čez nekaj dni dejal ženi, »zelo veliko dela imam, mislim, da te moj pisalni stroj ne bo motil. Zamaši si ušesa, da boš laže spala.«

»Veseli me, da imaš toliko dela. Stroj me niti malo ne bo motil. Nasprotno, tako

lepo je, ko bom vedela, da si v moji bližini — pa čeprav ne boš pri meni.«

Magnetofon je bil moj glavni pomočnik. Že nekaj dni sem ga vključil, ko sem pisal na stroj. Na traku je posneto za polni dvakrat dve uri tipkanja!

Tea je odšla spat, sam pa sem se odpravil na moje prekinjeno igranje šaha v klub. Ob vratih sem si mel roke in poslušal veselo tipkanje, ki je prihajalo iz zvočnika na magnetofonu. Tehnika je pa res sijajna! Ko sem že zaklepal vrata, sem ujel še glas svojega kašljanja, ki je bil prav tako ujet na traku.

Ta večer je bil zame srečen. Dobil sem tri partije in se vrnil domov šele ob policijski uri.

Res je, da mora človek imeti pri šahiranju mirne in spočite živce.

Športni kotiček

HOKEJ NA LEDU

KAC OSVOJIL POKAL PAVONI

V milanski ledeni palači je bilo v preteklem tednu tekmovanje za pokal Pavoni, na katerem so sodelovala najboljša italijanska moštva Diavoli, Milano in Graetz Bozen, švedska ekipa Alfredshem IK ter celovški Atletiki. Z zmago nad Boznom (8:3) in Alfredshem IK (3:0) je celovška ekipa ponovno dokazala, da sodi med najboljša moštva Evrope.

Med tem tednom bodo Atletiki gostovali v Boznu, kjer se bodo v povratnem srečanju za Alpski pokal pomerili s tamkajšnjo ekipo. V okviru istega tekmovanja bo naslednji nasprotnik Celovčanov kombinirano moštvo Salzburga in Kitzbühla. Tekma bo odigrana v Celovcu ali Innsbrucku, ker je v Salzburgu zanimanje za hokej na ledu izredno veliko.

V južni skupini državne B-lige bosta Koroško zastopali ekipi iz Spittala in Velikova.

NOGOMET

Celovška Austria je z zmago nad Fohnsdorffom prevzela prvo mesto v srednji regionalni ligi ter bi v primeru zmage proti Ranshofenu naslednjo nedeljo osvojila naslov jesenskega prvaka.

Odlični položaji celovških nogometašev pomeni veliko presenečenje, ker igra ekipa v izredno spremenljivi formi. Štokovnjaki računajo v zadnji tekmi na zmago in s tem na častni naslov. S tem bi postala Austria prvi kandidat za vstop v prvo zvezno ligo, v katero bi se uvrstila kot prva koroška ekipa.

LESTVICA II. RAZREDA — SKUPINA C

1. Bistrica v Rožu	10	9	1	0	49:5	19
2. SV Kotmara ves	10	8	0	2	39:20	16
3. Vrba	10	6	1	3	21:26	13
4. Svetna ves	10	6	0	4	31:14	12
5. Št. Janž	10	6	0	4	31:24	12
6. Poreče	10	5	1	4	24:24	11
7. DSG Borovlje	10	4	2	4	30:28	10
8. Vorwärts Moosburg	10	3	1	6	19:25	7
9. SK Kotmara ves	10	2	1	7	16:32	5
10. UNION Moosburg	10	1	1	8	19:49	3
11. Žihpolje	10	1	0	9	10:42	2

HOKEJ

PRVI PORAZ

IEV: KAC 8:6 (2:3, 3:2, 3:1)

Po napornem turnirju v Milanu je KAC nastopil v ponedeljek v Innsbrucku proti lanskoletnemu državnemu prvaku. Tekma je bila kvalitetno ena najlepših, kar jih je bilo zadnja leta videti v Avstriji. Zmaga enega ali drugega moštva je visela na niti — utrujeni Atletiki pa v zadnjih minutah niso več vzdržali hitre igre. Poglavje zase je bil domači sodnik, ki je z izključitvami gostov izdatno pomagal domačinom. Povratna tekma bo 17. decembra v Celovcu.

Božična darila

Moško in damsko perilo, blago

v največji izbiri pri

L. MAURER

Klagenfurt, Alter Platz 35

Že stare Rimljanke so prikrivale pravo starost

Ameriški sociolog John Durand je v ameriški znanstveni reviji za sociologijo objavil izsledke raziskovanja napisov na nagrobnih spomenikih starih Rimljanov. Raziskovanje nagrobnih naprav je Durandu služilo za študij miselnosti in splošnega obnašanja v rimski družbi.

Durand predvsem ugotavlja, da je bila tedanja povprečna življenjska doba zelo kratka, in sicer vsaj tako kratka ali krajša, kot je danes v deželah, kjer je umrljivost največja in zato življenjska doba najkrajša. Rimljan, ki se je rodil v drugem stoletju pred Kristusom, je povprečno mogel računati na življenjsko dobo 25 do 30 let. To je manj, kakor znaša povprečna življenjska doba v današnji Indiji, in sicer 32 let, medtem ko je na primer v Združenih državah že okoli 70 let.

Pri študiju nagrobnih napisov je Durand odkril več zanimivih rimskih navad. Rimljani so bili v vprašanju starosti očitno občutljivi. Mnogi napisi starosti ne omenjajo, tam pa, kjer napisi omenjajo leta, število let dostikrat namenoma ni resnično, kakor je Durand dognal s preverjanjem starosti po drugih virih.

Tako so Rimljani pri otrocih, ki jih je smrt pobrala v nežni mladosti, radi pretiravali mladost in navedli v nagrobnem napisu manjše število let, da bi na ta način povzdignili tragičnost usode. Pri ženskah, ki so umrle v srednjih letih, so zmanjševali število let iz očitne želje, da bi v spominu ljudi živele dalje mlajše, kot so v resnici bile.

Ker pa je pri Rimljanih človek po neki starostni dobi pridobil na ugledu, kolikor bolj je bil po letih častljiv, zato rimski nagrobni napisi (pri starih ljudeh, bodisi moških ali ženskah,) dostikrat navajajo precej višje število let, kot so jih imeli pokojniki, in navadno tako, da je število zaokroženo navzgor na višje desetletje.

„Vesten“ vrtnar

Neka žena iz Springfielda v Združenih državah se je zelo čudila, ko v njenem vrtu na lepem ni hotelo prav nič več rasti. Njen mož zaradi tega dejstva ni bil videti preveč nesrečen. Vsa vrtna dela je namreč moral opravljati on.

Neke noči pa je žena odkrila vzrok čudnega pojava. Mož je skrivaj vrtnaril tako, da je zalival gredice s posebnim sredstvom za zatiranje plevela, ki pa uničuje seveda tudi koristne rastline in rože.

Tako sta se znašla zakonca pred sodnikom, pred katerim se je moral mož obvezati, da bo v bodoče skrbneje obdeloval vrt svoje ženice, hkrati pa bo moral za kazen obdelovati še vrt svoje tašče.

RES UČINKOVITA REKLAMA

Velika newyorška tovarna parfumov si je pred kratkim izmislila novo izvirno reklamo. Preskrbeli so si dihurja, ki je znan po nelepem duhu. V trgovini ga vsako uro poskropijo z močnim parfomom. Ženski svet se lahko prepriča, da je parfum te tovarne res učinkovit, kajti dihur zapeljivo diši.

PTIČJA JAJCA SO OKUSNA

Morda še ne veste, da imajo jajca vrabcev prav odličan okus, jajca čička pa ne. To so ugotovili angleški znanstveniki, ki so poskusili jajca 134 različnih ptic. Bila so različnih okusov: sladka, slana, kisla, grenka, ostra, mokasta, plesniva, z duhom po zemlji in po orehih.

Kakor jajca čička tudi niso užitek jajca sinic in repnikov, medtem ko golobja jajca nimajo neprijetnega okusa po ribi ali ribjem olju. Zelo dobrega okusa so jajca vseh vrst divjih kokoši, ki pa jih ležejo na leto žal le 30 do 40 in so za polovico manjša kot jajca domače kure.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 11. 12.: 14.15 Poročila, objave. — Domači zbori pred mikrofonom. „Slovenska narodna pesem naroda in skladateljev Koroške“ (3. del): Reprodukcijski koncerti Zveze pevskih društev z dne 22. 10. 1961. — 18.00 Psihologija za vsak dan (4.). — TOREK, 12. 12.: 14.15 Poročila, objave. — Pogled v sodobno svetovno literaturo: Ob popadu. — SREDA, 13. 12.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — Hišna imena v okoliših nekdanje Humberške graščine. — ČETRTEK, 14. 12.: 14.15 Poročila, objave. — Otroci, poslušajte! — PETEK, 15. 12.: 14.15 Poročila, objave. — Stari znanci: Ura. — SOBOTA, 16. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Priljubljen ansambl. — NEDELJA, 17. 12.: 7.30 Duhovni na govor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 8. dec.: Schwarzer Peter, opera. — Sobota, 9. dec.: Madame Pompadour, opereta (zadnji krat). — Nedelja, 10. dec. ob 15.00 uri: Herr Kayser und die Nachtigall, opereta. — Sreda, 13. dec.: Herr Kayser und die Nachtigall, opereta (poslednjič). — Četrtek, 14. dec.: Schwarzer Peter, opera. — Petek, 15. dec.: Moppels Abenteuer, komedija. — Sobota, 16. dec.: La Boheme, (gostuje Ermanno Lorenzi, član Državne opere na Dunaju). — Nedelja, 17. dec. ob 15.00 uri: Moppels Abenteuer, komedija. — Začetek ob delavnikih ob 19.30 uri, ob nedeljah ob 15. uri.

KOMORNI ODER:

Petek, 8. dec.: „Die Tage des Menschen sind wie der Wind...“, drama (gostuje deželno gledališče iz Salzburga). — Sobota 9., nedelja 10., sobota 16., nedelja 17. dec.: Der Engel mit dem Blumentopf, komedija. — Začetek vselej ob 19.30 uri.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Petek, 8. 12.: Der Kaplan von San Lorenzo (IV+). — Resna drama o problemu spovedne molčečnosti. — Sobota, 9. 12.: Schick' deinen Mann nicht nach Paris (V). — Nemoralna veseloigra. Film odsvetujemo. — Nedelja, 10. 12.: Der Hallwangerhof ohne Erben (IV). — Sreda, 13. 12.: Stunden voller Zärtlichkeit (IV).

Pliherk. — Sobota in nedelja, 9. in 10. 12.: Meine Nichte tut das nicht (III). — Veseloigra z mnogimi popevkami. — Torek in sreda, 12. in 13. 12.: Der Mörder kam um Mitternacht (IVa). — Brutalen kriminalni film o zasledovanju nekega morilca. Za odrasle s premislekom.

Št. Jakob v Rožu. — Petek, 8. 12.: Die letzten Tage von Pompeji (IV). — Zgodovinski film o preganjanku kristjanov za časa rimskega imperija. — Sobota, 9. 12.: Die feuerrote Baroness (IVa). — Pustolovski film o angleškem častniku, ki voluni za atomsko bombo v Nemčiji. — Nedelja, 10. 12.: Wenn Musik spielt, bin ich glücklich (III). — Počitniški doživljaji velemestnih otrok. — Sreda, 13. 12.: Der Einäugige (IV). — Film iz divjega zapada.

SOLA ZA KAJENJE

Angleški tobačni tovarnar Wells je odprl v Londonu prvo kabino za kajenje na svetu. V njej učijo odjemalca kajenja cigar, cigaret in pipe. Poseben učitelj pojasnjuje, kako je treba držati cigaro, cigareto ali pipo doma ali v družbi.

Poučuje tudi, kako je treba kaditi, če hočemo z dimom delati obročke in druge figure. Dalje kaže, kako je treba ravnati, da kadilec ne dobi rjavih prstov, in uči, kako se razlikujejo posamezne vrste tobaka. V kabini je prostora za 16 ljudi in je vedno nabito polna.

PRAKTIČNA MODA

V zadnjem času so postale v New Yorku velika moda vezene umivalne krpe, s katerimi lahko žena zjutraj brez besed pove možu, kakšno je njeno razpoloženje.

Največje povpraševanje vlada trenutno po »krpah z vtkanimi besedami« Stari cigan. Vendar zelo kupujejo tudi krpe z besedami: »Poljub!«

Božičkov poštni urad

»Božičkov poštni urad« je bil — kot vsako leto — zopet odprl v Steyru. Ta poštni urad, ki je začel »poslovati« leta 1950, je postal zelo priljubljen. Že na prvi dan je prejel 1000 pošiljk, med katerimi so bila številna pisma iz Indije, Kanade, Amerike in Evrope.

MALI OGLAS

Najbolje kupiti takoj!

Otroške smučarske hlače sedaj od 85.— šil., pri SATTLER, Klagenfurt, am Heuplatz.

Najbolje kupiti takoj!

Otroške anorake, toplo podložene, sedaj od 115.— šil., pri SATTLER, Klagenfurt, am Heuplatz.

Primerna darila za Božič!
Damske in moške obleke

nudi poceni

Waleher

Klagenfurt, 10. Oktober-Straße 2

RADIO-APARATE
najnovjših modelov, go-
dala, plošče. Vse dobite
na ugodne obroke pri

Leo Truppe
VILLACH,
Oberer Kirchplatz

Najnovjše kmetijske
stroje, štedilnike, pralne
stroje, gospodinske po-
trebščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

RADLMAYR-jeve

bogati izbiri in poceni

preproge, zavese, volnene in prešite odeje, namizno perilo v

pri

RADLMAYR

VILLACH, Postgasse